Izhaja vsak dan razen nedelj in praznikov.

Issued daily except Sundays and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredniški in upravniški prostori: 2657 S. Lawndale Ave.

Office of Publication: 2657 South Lawndale Ave. Telephone, Rockwell 4904

LETO—YEAR XXIII. Cena lista je $6.00 Entered as second-class matter January 26, 1918, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879. Chicago, Ill., sobota, 9. avgusta (August 9), 1930 Subscription $6.00 Yearly ŠTEV.—NUMBER 187

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

Z izletniki S. N. P. J. proti Jugoslaviji

V Ženevi in Montreuxu. Ameriška kriza se čuti v Švici. Po Avstriji. Vožnja nad prepadi. Na Koroškem. Na jugoslovanski meji

Poroča Ivan Molek

V Ljubljani, 18. julija. — Naša šestorica izletnikov se je odpeljala iz Pariza 16. julija zvečer. Naš cilj je bil Ženeva, kjer je sedež Lige narodov. Vozili smo se brez malega vso noč, torej je tista francoska pokrajina šla mimo nas neopažena.

V jutranji zarji pridemo v Ženevo. Krasno mesto ob dolgem jezeru. Čudovito lepe hiše in hišice v starem slogu, vrtovi, drevoredi, monumenti, mostovi in vse takoč isto in sveže, da je bil pravi užitek voziti se po tistih napetih, ozkih in krivih ulicah. Najeli smo dva taksija za vožnjo. Vozitelj je govoril nemško in nam dostojanstveno razkladal vse znamenitosti med potjo. Pokazal nam je poslopje, v katerem je urad Lige narodov. Zelo čedna stavba, ne posebno velika, sredi prostornega vrta. Nekoliko proč je poslopje mednarodnega delavskega biroja. Šli smo tudi po mostu, na katerem je bila umorjena avstrijska cesarica Elizabeta. Ženeva živi v glavnem od turistov in diplomatov, zato je tam vse fino in praznično — in zelo drago. Švicarska valuta je zelo visoka (približno pet frankov za dolar) in cene so iste kot v Ameriki in v mnogih slučajih še višje. Švica je bila prva dežela v Evropi, v kateri smo naleteli na srebrn denar. Naši dolarji, ki so nam na Francoskem polnili žepe z ovitki za žajfo, so so sé tu naglo tajali.

Iz Ženeve smo se odpeljali v Montreux, sloveče švicarsko letovišče. Vlak je vso pot vozil mimo Ženevskega jezera. Razgled je bil nepopisno lep. Na eni strani visoka strmina, poraščena s smrečjem in drugim drevjem, na drugi pa zelena jezerska gladina, kroginkrog pa gorski velikani z belimi vrhovi, s katerih se je lesketal led.

Montreux je na drugem koncu Ženevskega jezera. Ker mesto ni veliko, smo ga prehodili peš. Tu je košček paradiža, toda ne za siromake. Ako bi naši izletniki ostali tu teden ali dva, bi naši žepi tenko cvilili. Srečali smo večje in manjše skupine Amerikancev. V vseh hotelih in restavracijah so angleški natakarji, tako da se ni treba mučiti z nemščino ali francoščino. Kljub živahnosti, ki smo jo opazili po vseh kotih, je nam restavrater potožil, da je letos slab business radi ameriške krize. Število ameriških turistov se je znižalo za več kot polovico — in to boli.

Škoda, ker ni bilo časa, da bi se bili peljali na hribe v električnih vozovih, ki jih vlečejo kabli. Prejšnje skupine naših izletnikov so imele ta užitek. Program naše skupinice je bil, da ostanemo samo en dan v Švici, zato smo se po nekaj urah odpeljali v Lausanne in od tam v Basel. Lausanne je tudi mično letoviščno mesto, v katerem so po vojni bile razne mednarodne konference in v katerem je bil ubit sovjetski poslanik Volovskij.

Dasi je dobro in prav, da tudi delavci uživajo naravno krasoto teh letovišč, sem jaz mnenja — na podlagi mojih izkušenj — da za nas ni priporočljiv izlet po Švici. Potnik, ki tu nikogar ne pozna in vrhtega pride iz Amerike, je izpostavljen silnemu odiranju.

V Baslu smo dobili zastopnika Cunard linije, ki nam je preskrbel vozne listke do Ljubljane in Zagreba. To mesto je drugo največje železniško križišče v Evropi. Odpeljemo se zvečer in ponočna vožnja je trajala do Inomosta na Tirolskem. Šli smo mimo glasovitega Curiškega jezera, kjer je migljalo nebroj luči. V Buchsu pustimo Švico za seboj in pridemo v avstrijsko republiko. V kupej pridejo avstrijski uradniki, pogledajo potne liste in se formalno zanimajo za prtljago. Zelo so uljudni. Med vsemi uradniki, s katerimi sem imel doslej opraviti po Evropi, so avstrijski najbolj gentlemanski; takisto železniško osobje, ki je silno uslužno. Vsekakor Avstrija želi dobiti čim več turistov.

Vožnja po globokih tirolskih in salcburških dolinah je bila naravnost divna. Vlak je neprestano delal široke ovinke po strmih višinah, lezel po mostovih nad globokimi grabmi, padal nižje v dolino in se spet dvigal navkreber; vsak čas pa je izginil v predoru. Ozke doline in nižine so na gosto posejane s prijaznimi vasicami in cerkvicami.

Ko smo prišli v Avstrijo, smo izpraševali svoj spomin, če je ostalo v naših bučah še kaj nemščine iz šolskih let. Izhajali smo prilično dobro. Na postajama v Schwartzachu in Beljaku je zmagala naša angleščina. V Beljaku sem ogovoril natakarja slovensko, pa ni razumel, znal pa je angleško. In Beljak je baje slovensko mesto! — V Avstriji spet drug denar. To je prokletstvo Evrope. Vozi se pol dneva ali eno noč, pa dobiš drugo valuto in nadleguje te nov carinik. Avstrija ima tudi visoko valuto. Za dolar so nam dali šest in pol šilinga. Odrli nas niso prehudo.

Po nekaj urah vožnje med visokimi hribi nas vlak pripelje na Koroško. Povsod mične vasi in z opeko krite hiše. Pridemo v Rožno dolino, po kateri teče Drava. Dolgo teče vlak ob Dravi, ki je tu bolj ozka in skromna. Jako lepo je tu. Moški in ženske se gibljejo na polju. Na cestah je videti avte. Vsi ti kraji so naredili najlepše vtise na izletnike.

Kmalu je bilo konec slovenske Koroške. Pred nami je severna stran Karavank in v južno zapadnem kotu so se pokazali sivi vrhovi Julijskih Alp. Zajame nas tema dolgega predora in ko se spet posveti dan, smo v Jugoslaviji. Postaja Jesenice.

Vlak se ustavi in v vagon pride jugoslovanska policija in carinski uradnik. Vedejo se ujudno in domače. Poberejo nam potne liste in čez nekaj minut jih vrnejo v redu. Carinik ni strog in nič ne pregleduje prtljage. Naznanijo nam, da so bili obveščeni o našem prihodu in da smo kot izletniki SNPJ prosti glavarine. Vse je bilo v redu.

(Dalje na 3. strani.)

KAZNJENKE ŽELE ENAKOPRAVNOST

Auburn, N. Y. — Ženske, ki so zaprte v državni jetnišnici, zahtevajo enake privilegije glede kajenja kot jih imajo moški kaznjenci.

Veleporota okraja Cayuga, ki je uvedla preiskavo v ženski jetnišnici, je te dni izdala svoje poročilo, v katerem pravi:

"Ženske, ki so zaprte v državni jetnišnici, so v splošnem zadovoljne z razmerami. Edina stvar, proti kateri protestirajo je odredba, ki jim prepoveduje kajenje. Mnenja so, da bi morale imeti v tem oziru enaka privilegije kot kaznjenci, katerim kajenje ni zabranjeno. Ugotovili smo, da 75% kazni za prestopke tvorijo kršitve odredbe, ki prepoveduje kajenje."

Divjanje drhali v državi Indiani

Navalila je na ječo in linčala dva zamorca na sodnijskem dvorišču

Marion, Ind., 8. avg. —Dva zamorca, ki sta bila obtožena, da sta v roparskem napadu ubila belopoltca Claude Deeterja in napadla njegovo ljubico Mary Ball, sta bila včeraj linčana na dvorišču jetnišnice, kamor sta bila privedena. Prizor je opazovala množica pettisoč ljudi.

Drhal moških se je oborožila z revolverji in železnimi drogovi ter navalila na okrajno jetnišnico, kjer je razbila velika jeklena vrata, kjer so stali šerif Jake Cambell, štirje njegovi deputiji in deset policajev, ter potegnila zamorca Thomas Shippa in Abe Smitha iz njunih celic Shippa, ki je baje priznal umor belopoltca, je drhal obesila na drevesu na dvorišču jetnišnice, dočim je Smithu zadrgnila vrv okrog vratu in ga vrgla skozi okno tretjega nadstropja jetnišnice. Potem, ko sta žrtvi že viseli dve uri mrtvi na vrvi, je drhal drugič navalila na ječo ter potegnila tretjega zamorca, 18 let starega Herbert Camerona, iz njegove celice. Ta je sicer zatrjeval, da je nedolžen in da ni imel ničesar opraviti pri roparskem napadu, vendar ga je drhal silovito pretepla in stricu napadene deklice, ki je plediral, naj ne linčajo nedolžnega človeka, se je zahvaliti, da ni Cameron postal žrtev drhalskega nasilja.

Po končanem linčaju se je drhal zbrala na glavnem trgu na posvetovanje. Nekateri so sugestirali izgon črncev iz mesta in požig zamorske kolonije, ki šteje okrog dvatisoč ljudi. Medtem pa je prišla policijska pomoč iz Indianapolisa, Kokome in Fort Wayna, ki je razpršila drhal.

O situaciji je bil obveščen governerjev tajnik, ki je obljubil, da bo poslana v mesto državna milica v slučaju, da se nasilja ponove. Močna četa milice se nahaja v bližini Mariona in je pripravljena na akcijo, če bo to zahtevala potreba.

TOVOR LESA IZ RUSIJE

Norveška ladja "S. S. Christian Borg," ki je pripeljala iz Rusije tovor lesa, kar je povzročilo trgovinsko vojno med Ameriko in Sovjeti, ki pa še ponehava. Ladja je uklenjena v newyorškem pristanu. Na pritisk raznih trgovskih krogov, ki trgujejo z Rusijo, je ameriška vlada končno umaknila embargo na ruski tovor lesa in lesne kaše.

REVŠČINA V BALTIMORU NARAŠČA

Število delavskih družin, ki so postavljene na cesto, ker ne zmorejo stanarine, je čedalje večje; najslabše se godi neorganiziranim delavcem in njihovim družinam

Baltimore, Md. — (F. P.) — Šef policije v Baltimoru Doyle je objavil zanimivo statistiko, ki pokazuje, da je število revnih delavskih družin, ki so bile vržene iz stanovanj, ker niso zmogle najemnine, zelo naraslo tekom Hooverjeve brezposelne panike. Ta statistika je vzbudila mnogo zanimanja, ker dokazuje, da je imel prav Edward McGrady, organizator Ameriške delavske federacije, ki je tekom stavke oblačilnih delavcev v Baltimoru izjavil, da "ena tretjina delavcev in delavk v Baltimoru živi v veliki revščini, ker ne zaslužijo dovolj, da bi si mogli nabaviti potrebno hrano, obleko in druge življenske potrebščine", in pristavil, da druga tretjina ni dosti na boljem, ker komaj zasluži za najpotrebnejše in v večini slučajev trpi na posledicah podhranjevanja.

Uradniki People's sodišča pa zdaj priznavajo, da letošnje poletje ni bilo pričakovanega znižanja števila stanovanjskih slučajev, kot navadno v poletnih mesecih, temveč da je njihovo število naraslo od 35 na 120 na dan. Izgoni iz stanovanj vsled neplačane stanarine se stalno množijo; vsak teden je postavljenih na cesto od 35 do 50 delavskih družin. Medtem, ko je bilo v prvem poletju l. 1929 izgnanih iz stanovanj 9,140 delavskih družin, ker niso zmogle stanarine, so jih v prvih šestih mesecih letos vrgli na ulice 11,735.

Stavka oblačilnih delavcev je bila uspešna in člani unije so si zagotovili unijske delovne pogoje, višje plače in krajše delovne ure a kaj, ko je v Baltimoru velika armada neorganiziranih delavcev, ki morajo delati za zelo nizke plače in ki stalno ogrožajo pridobitve, ki jih je izvoljevalo organizirano delavstvo. Baltimore ostane mesto niskih mezd in trditev McGradyja, da ena tretjina delavcev živi v največjem siromaštvu in bedi, medtem ko druga tretjina ni dosti na boljem, ostane bistveno resnična.

Stroji izpodrivajo delavce

Kontraktor, ki je lani, ko še ni imel stroja za izkopavanje, uposlevai 60 delavcev, jih letos potrebuje samo 28. Tipična primera za našo strojno dobo, ko je čedalje več delavcev brez dela

Seattle, Wash. — (F. P.)—Tipičen primer, kako moderni stroji izpodrivajo delavce in jim odjedajo kruh, je v izjavi nekega cestnega kontraktorja, ki pripoveduje:

"Jaz in nekaj mojih delavcev smo stali pred ustjem nekega železniškega predora v Montani. Iz tunela je prisopihal tovorni vlak. Na odprtih vozovih smo ugledali skupine slabo oblečenih mož, ki so bili na lovu za delom. Našteli smo jih trideset. Koliko pa jih je bilo v zaprtih vozovih, ne vem. Mogoče še več kot na odprtih. Taki prizori se ponavljajo dan za dnem. Stotine brezposelnih delavcev potuje s tovornimi vlaki na zapad in vzhod za delom. Do sto ali pa še več teh siromakov prenočuje vsako noč v nekem starem lesnem skladišču, ki jim nudi zasilno zavetje v slučaju slabega vremena. Tako slabih delavskih razmer še ni videl ameriški severozapad od leta 1896.

"Moje delo je dobra primera, ki pokazuje, kako ti možje postanejo trampi. Pred tremi leti sem gradil dve milji dolg kos ceste v državi Washington. Teren je bil hribovit in skalnat. Šel sem v Seattle in najel 60 ruskih delavcev, ki so znali sukati krampe in lopate. Letos imam v delu podoben kos ceste in odkopati moramo prav toliko kubičnih čevljev materiala—večinoma skalovja—vendar pa sem uposlil samo 28 delavcev, kajti nabavil sem si parno lopato, ki me stane $15,000 in ki jo bom lahko rabil tri leta. Stroj in 28 mož naredi več, kot je naredilo 60 delavcev. Seveda, ti možje, ki se zdaj vozijo na tovornih vlakih, niso odgovorni za iznajdbe novih strojev in prav tako se ne more grajati mene, ker jih rabim, ampak grajo zaslužijo drugi, ki se ne brigajo za prebitek delavcev, ki ga ustvarjajo nove iznajdbe. In meni se zdi, da ti delavci, ki so jih spodrinili stroji, ne bodo pripravljeni poginiti od lakote, ne da bi poprej udarili tiste, ki so v prvi vrsti odgovorni za brezupne delavske razmere v Ameriki. Te bodo povzročile težave še kakšnemu drugemu, ne samo tem možem, ki so ob delo in kruh."

SHAW SE OGREVA ZA ZVOČNE FILME

London, 8. avg. — George Bernard Shaw, sloviti angleški pisatelj, je včeraj podpisal prvo pogodbo z neko britsko filmsko družbo in s tem ji dal dovoljenje za uprizoritev neke njegove drame v zvočnem filmu.

Ob tej priliki je Shaw izrekel napoved, da se bliža konec legitimnemu gledališču. "Morda se bo staro gledališče še nekaj let vzdržalo na površju," je dejal Shaw, "toda njegova usoda je že zapečatena. V bodoče bo služilo le za nekako šolo za vežbanje igralcev, ki bodo potem nastopali v govorečih filmih. Vse moje drame bom oddal filmskim družbam, da jih bodo proizvajale v zvočnih filmih".

Posledice Hooverjeve "prosperitete"

Tovarne zapirajo svoja vrata, nekatere pa obratujejo s skrajšanim časom; tudi gledališki igralci so prizadeti

Durham, N. C. — (F. P.) — Takozvana prosperiteta, katero je pripeljal v deželo predsednik Hoover, je trdo udarila tukajšnje delavce, kot poroča Alfred Hoffman, organizator Federacije nogavičarskih delavcev, ki se mudi v Durhamu. Durham Hosiery Co., ki je lani delala s polno paro uposluje zdaj samo eno tretjino svojih delavcev in še ti delajo le po dva do tri dni v tednu. Tovarna Golden Belt, ki je obratovala tri dni v tednu, je zaprla svoja vrata za dva tedna in bo obratovala samo po 2 dni, ko se ponovno otvori. Neka druga tovarna, ki obratuje normalno, je naznanila delavcem, da je povišala produkcijski standard za pleteninarje, kar pomeni mezdno znižanje za 2% pri ducatu.

Nogavičarske in bombažne tovarne v okolici Durhama so večinoma zaprte ali pa obratujejo samo po nekaj ur na teden. Mnoge delavske družine, katerih hranitelji so že dolgo časa brez dela, ali pa delajo le nekaj ur v tednu, trpe glad in vsestransko pomanjkanje. Mesto samo izgleda mrtvo. V trgovinah pogrešajo kupcev; delavci ne delajo, nimajo denarja in torej tudi ne morejo kupovati oblačil in drugih potrebščin. Na prodaj je okrog 4,500 privatnih lotov in hiš, ker lastniki ne zmorejo davkov.

New York.—Hooverjeva 'prosperiteta' je trdo udarila tudi gledališča. Na Broadwayju igra letos manj gledališč kot kdaj poprej tekom zadnjih desetletij. Mlajši igralci in igralke, ki so ob svoj zaslužek, se skušajo preživljati s prodajanjem svilenih nogavičarskih izdelkov, avtomobilov in bondov, starejši pa se zatekajo v svoje igralske klube, kjer jadikujejo o težkih časih, ki tudi njim niso prizanesli. Actors Equity, unija gledaliških igralcev, je izgubila okrog dva tisoč svojih članov, odkar je Hoover blagoslovil deželo s svojo čudno prosperiteto.

Sovjeti ne bodo plačali dolgov prejšnjega režima

Tako se glasi izjava, ki je bila priobčena v uradnem glasilu sovjetske vlade. Ameriški državni department odgovarja, da ne bo stopil v diplomatične stike s Sovjetsko unijo, dokler slednja ne poravna svojih finančnih obveznosti

Moskva, 8. avg. — Sovjetska vlada je ponovno informirala svet, da ne bo plačala dolgov, ki jih je napravil bivši caristični režim pred revolucijo.

Izvestija, uradno glasilo sovjetske vlade, v posebnem članku poudarja, da je vlada sicer pripravljena plačevati višje obresti na ameriška posojila, toda dolga, ki ga je napravila carska Rusija, ne bo plačala, akoprav ne dobi posojil v Ameriki.

Predsednik Hoover, piše Izvestija, je delal po navodilu kapitalističnih interesov, ko je odredil prekic prepovedi glede uvoza sovjetskega lesa. Ameriški industrijalci postopajo zelo nedosledno, ker se na eni strani ogrevajo za trgovino s sovjeti, na drugi strani se pa navdušujejo in podpirajo križarsko vojno, kateri se je pridružil tudi papež, proti Sovjetski uniji. V vsem tem pa ne vidijo nobene nedoslednosti, končuje članek v Izvestiji.

Washington, D. C., 8. avg. — Državni department je podal izjavo, v kateri pravi, da Združene države ne bodo priznale sovjetske vlade, dokler ne prevzame nase finančnih obveznosti napram Ameriki.

Ta izjava je bila podana, ko je bila objavljena vest, da je bil Peter A. Bogdanov, predsednik Amtorg Trade korporacije, oficielne trgovske organizacije med sovjeti in Združenimi državami, pooblaščen, da vstopi v pogajanja z državnim departmentom.

Državni department je posebno naglasil, da vlada že vedno stoji na stališču, ki ga je zavzel bivši državni tajnik Charles E. Hughes, ki je, da vlada Združenih držav ne bo obnovila diplomatičnih stikov s sovjetsko Rusijo, dokler slednja ne pristane na poravnavo dolgov, ki so bili napravljeni v Ameriki.

Iz te izjave je razvidno, da bo ameriška vlada zagovarjala smernice v politiki, kakršne je začrtal Hughes, ko je bil državni tajnik.

Kosutič povabljen v Chicago

Urednik Hrvatskega Glasnika zanika govorice, da je povabil Kosutiča, da mu bo pomagal pri urejevanju lista

Chicago, 8. avg. — August Kosutič iz Zagreba, bivši jugoslovanski minister za javna dela, ki je nedavno prišel v Ameriko in je bil pridržan na Ellis Islandu, ker so imigracijske oblasti ugotovile nerednosti v njegovem potnem listu, je prejel povabilo od Hrvatske seljaške stranke, naj obišče Chicago. Tako je izjavil Ivan Horvat, tajnik omenjene organizacije.

Kosutič, ki bo najbrž deportiran, kar je rezultat obtožbe, da je dospel v Ameriko s ponarejenim potnim listom in vizo, je bil povabljen v Chicago, da na predavanjih govori o raznih fazah diktature v Jugoslaviji.

Ivan Horvat, ki je urednik Hrvatskega Glasnika, zanika govorice, da je bil Kosutič povabljen v Chicago, da sodeluje pri listu, ki vodi propagando proti Srbom in diktaturi v Jugoslaviji.

Italijanski fašisti čistijo svoje vrste

Rim, 8. avg. — V fašističnih krogih se je pričela agitacija, da se očisti stranko nelojalnih elementov, ki so škodljivi Mussolinijevemu režimu. Arnaldo Mussolini, brat diktatorja in urednik fašističnega glasila "Popolo d'Italia", je v svojem govoru v Milanu urgiral fašiste na povečanje "revolucionarnih aktivnosti" in da se člane, ki so postali premalo goreči za fašistične ideje, izključi iz stranke.

Trije delavski zastopniki v novem kanadskem parlamentu

Ottawa, Kanada. — Pri minulih volitvah v kanadski zvezni parlament so bili izvoljeni trije laboritje, namreč J. S. Woodsworth in A. A. Heaps iz Winnipega in Angus McGinnis iz Vancouverja. Peter Heenan, delavski minister v poraženem Kingovem liberalnem kabinetu je prišel nazaj v zvezno zbornico. C. D. Robertson, podpredsednik Zveze železniških brzojavnih uradnikov, bo najbrž postal delavski minister v novi Bennettovi vladi. Heenan je član Bratovščine železniških strojevodij.

Hooverjev izvoljenec

Nicholas Roosevelt, katerega je Hoover imenoval filipinskim governerjem. Roosevelt nasprotuje ideji, da bi Amerika podelila Filipincem neodvisnost, katera jim je bila po okupaciji definitivno obljubljena. Filipinci močno protestirajo proti Roosveltu in pravijo, da on radi svojih nazorov napram njim ni sposoben za governersko mesto.

Sedemnajst ljudi utonilo v poplavi

Stodvajset družin je ostalo brez strehe

Nogales, Ariz., 8. avg. — Župan mesta Nogales, Sonora, Mehika, ceni, da je 17 oseb utonilo v njegovem mestu, ko se je utrgal oblak in je voda poplavila ulice v Nogalesu, ki se razteza na obeh straneh ameriško-mehiške meje. Poleg teh se pogreša večje število ljudi, ki so najbrž postali žrtve povodnji.

Voda je razdejala stanovanja stodvajsetim družinam, mnoge druge pa so se morale izseliti iz hiš, ker jim je poplava izpodkopala temelje in je nevarnost, da se lahko vsak čas zrušijo.

Rešilnih del se udeležujejo Ameriški rdeči križ, Ameriška legija. Trgovska zbornica v Nogalesu na ameriški strani je odredila odpomočno akcijo in poslala več trukov z živili v prizadete kraje. Škoda, ki jo je napravila povodenj, se ceni na več stotisoč dolarjev.

Železniška nesreča

Winslow, Ariz., 8. avg. — Osobni vlak Santa Fee železnice se je sinoči iztiril v bližini Joseph Cityja in ubita sta bila strojevodja in kurjač, več potnikov pa je bilo ranjenih.

PROSVETA
THE ENLIGHTENMENT

GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Organ of and published by the Slovene National Benefit Society

Naročnina: za Združene države (razen Chicago) in Kanado $6.00 na leto, $3.00 za pol leta. $3.00 za deset mesecev; za Chicago in Kanado $7.00 na celo leto, $3.75 za pol leta; za inozemstvo $6.00.

Subscription rates: for the United States (except Chicago) and Canada $6.00 per year, Chicago and Canada $7.00 per year, foreign countries $6.00 per year.

Ceno sporočiti po dopisnici—Subscriptions are not taken.

Advertising rates on agreement—Razumljive reklamacije se sprejemajo.

Naslov za vse, kar bi rad sporočil uredniku:
PROSVETA
2657-59 South Lawndale Ave., Chicago, Illinois.

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

Datum v oklepaju pri vsakem imenu kaže, do kdaj je naročnina plačana. Ako hočete spremembo naslova, javite jo pravočasno, da se vsaka list ne ustavi. Prosvetin je poverjenik, da se vsaka list ne ustavi.

Ali je mogoče?

Družina štirih oseb — kot izjavlja American Research ustanova, ki proučuje življenjske razmere — se sedaj zlatka dobro preživlja s $13.75 na teden!

Ali je to mogoče?

Člani omenjene ustanove gotovo sami niso poskusili tega "eksperimenta", sicer bi prišli z drugačnim poročilom na dan. To bi lahko vedeli brez vsakega poskusa, ako bi hoteli vedeti. A njim vsekakor ne gre za resnične podatke, marveč so z njihovo izjavo hoteli "pomiriti" lačne mase, ki bi rade delale, da bi se pošteno prehranile, z jim dnevnuji sistem dela ne da.

Člani omenjene ustanove so "izdelali" budget, po katerem se vsaka družina štirih oseb lahko ravna, a mora biti neznansko varčna in si mora stisniti pas. Za zelenjavo je dovolj $1.22 na teden; za zelje, krompir, špinačo, redkev, fižol, grah, zeleno, šparglje in čebulo. Z 78 centi si družina štirih lahko kupi dovolj sadja za ves teden: breskev, jabolk, banan itd. In za meso so odmerjena cela dva dolarja in 77 centov na teden! Za špeh, govedino, svinjino in jagnjetino!

Za konzervirano sadje in druge kuhinjske preparate so generozni člani imenovane organizacije določili $1.36. Za mleko in njega postranske produkte zadostuje vsota $3.28 za sedem dni. Vse ostale jestvinske potrebščine — kruh, kava, moka, sladkor, sir itd. — se lahko nabavi za štiri osebe v družini za sedem dni za $3.28.

Poleg tega svetujejo modri "proučevalci" življenjskih razmer gospodinjam, naj kupujejo v velikih količinah za vsoto — $13.75 na teden!"

Imeniten budget! Člani Ameriške proučevalne ustanove se naravnost norčujejo iz delavskih družin. Vsekakor so ali velikanski optimistični tepci, ali pa posedujejo visoko razvit čut humorja. Morda pa so to kakšne naivne mlade dame, ki si dozdevajo, da jim za omenjeno vsoto trgovec strese več v njihovo vrečo kot ostalim ljudem.

Vsekakor je določil, da ta ustanova pošlje v svet tako nesmiselno poročilo, ki bo morda nekaterim služilo za opij, kot vera, je gotovo imel v vidiku postoječo občutno depresijo in stradanje, pa je s tem mamilom skušal "potolažiti" delavske družine. Kako neki naj živi delavec s tremi ali štirimi otroci s tako mezdo? Ali je mogoče?

Mogoče ni, je pa v mnogih slučajih potrebno, ker družinski oče ne zasluži niti trinajst dolarjev na teden. Poročila, kot je navedeno, pa so direktno norčevanje in posmehovanje iz delavcev od tistih, ki so si nakupičili na račun izgaranih in izkoriščanih mas toliko bogastva, da se sedaj valjajo v razkošnih domovih siti vseh dobrin in pijani od preobilice.

Delavčeve "počitnice"

Da je sleherni delavec vreden in potreben resničnega oddiha ali počitnic, ve to najbolj vsak delavec sam. V moderni dobi se producira vsega dovolj in polje rodi vsega v obilici, da bi lahko vsak delavec prebil v poletju par tednov na prostem. Njegova počitniška doba pa bi bila lahko plačana, ker to je mogoče, pravično in pošteno.

Kakšne so sedaj delavčeve "počitnice"? Delavec je enostavno odslovljen za nedoločen čas, ali pa mu dajo neprostovoljne "počitnice" za teden ali dva — toda brez plače. Znana Whitova kompanija v Clevelandu, ki izdeluje tovorne avte, je pred kratkim poslala na "oddih" svoje delavce za dva tedna — brez kakšne plače. Velikanski dobički, ki so jih delavci nakupičili korporaciji, niso podjetnikom dovolj mastni, da bi vrgli drobtine svojim delavcem od nakupičenih profitov. Slične stvari se gode pri vseh ostalih podjetjih, ker so delavci brezmočni, neorganizirani. Zato pa podjetniki z njimi postopajo kot se jim poljubi.

Delavčeve počitnice bodo prišle šele tedaj, ko bo sedanji družabni red telebnil tako nizko, da se ne bo mogel več dvigniti na noge. Kakor je sledil kapitalistični sistem fevdalnemu, tako gotovo bo naledil kapitalistični sistem polagoma prihajajoči novi red kooperiranja in proizvodnje za dobrobit vsega človeštva, ne samo v dobrobit peščice izkoriščevalcev.

Glasovi iz naselbin

Zanimive bolšike iz raznih krajev

Gostk Kansasu

Detroit, Mich. — Ker je 11. julija mr. Ford dal neprostovoljne počitnice večini svojih delavcev, so se mnogi, ki so šele par let v Detroitu, podali v kraje, odkoder so se priselili. Tako je tudi moja sinova in hčer prijela želja, da bi šli pogledat rojstni kraj, državo Kansas. Z njimi sva se podala tudi s soprogom in v sredo zjutraj 16. julija zapustimo "lizko" ter smo predpoldnem že v Chicagu.

Prva postaja v tem velemestu je bila pri družini Slapšek, kjer smo se sestali s prijatelji, ki so bili tudi namenjeni potovati v Kansas. Slapškovi so nam postregli z vsemi dobrotami tega sveta. Od tam smo se podali v urad Proletarca, kjer smo si ogledali prostore. S. Pogorelec nam je dal nekaj izdaj Proletarca, da smo lahko čitali na potu in mr. Benedikič pa je poskrbel za zdravilo zoper slabost, češ, da radi velike vročine lahko na potu komu slabo pride.

Iz Proletarčevega urada sva se s soprogom podala v urad SNPJ, kjer je naju sprejel brat Bertik in izročil v oskrbo bolniškemu tajniku brata Novaku. Pod njegovim vodstvom sva si ogledala poslopje SNPJ. Razkazal je nama tudi sistem poslovanja, ki je tako urejen, da lahko vsak čas pogledajo rekord vsakega posameznega člana. Pokazal nama je tudi varnostno shrambo, kjer imajo shranjene jednotine listine, med temi tudi rekord umrlih članov, katerih je že nad 4000.

Tisti, ki govorijo, kaj bo SNPJ napravila z denarjem, naj premislijo, da se bo sleherni izmed nas pridružil tem štiri tisočem in da je jednota obvezana plačati smrtnino in druge obveznosti vsakemu članu. Ogledali smo si tudi tiskarno, katero nam je razkazal brat Godina. "Prešu" je ravno tiskala zlasti z dne 16. julija.

Košikor sem jaz razvidla, naši gl. uradniki delajo vse kaj drugega kot — kadijo cigare, kar jim nekateri predbacivajo. Tudi moj mož se je prepričal, da gl. uradniki niso taki divjaki in arogantneži, kot jih prikazujejo razni Brusi, ali pa rdeče zverine, kot jih prikazujejo klerikalci. Bolj uljudnih in postrežljivih rojakov ne moreš najti kot so gl. uradniki. Le škoda, ker ni bilo v uradu gl. predsednika, gl. tajnika ter predsednika nadzornega odbora, ki so bili odsotni radi štetja bondov in priprav za polletno sejo gl. odbora.

Iz Chicaga smo se podali proti Springfieldu, kamor smo dospeli pozno zvečer. Podali smo se v SND, katerega oskrbujeta mr. in mrs. Čemažar. V dom pridejo kmalu nato mr. in mrs. Church in hčerka Amalija, ki je znana čitateljem Prosvete in članom jednote radi pogostega dopisovanja. Upam, da to zopet obnovi. Prišel je tudi rojak Krhlikar. Na devni red pride vprašanje, kje bomo spali, ker sedaj nas je bilo že 12.

Razprava pa je bila kmalu končana: Ena tretjina je odpotovala s Churchevim, druga je odšla h Kezhlikarjevim in tretja pa je ostala pri Čemažarjevih. Kje sem jaz spala, tega nočem povedati; rečem le, da sem prav dobro spala, kar na potovanju veliko zaleže. Hvala vsem za postrežbo.

Iz Springfielda smo odpotovali proti Auburnu in Girardu, kjer smo obiskali nekatere prijatelje in znance. Le žal, da je bil čas prekratek, radi česar nismo mogli obiskati vseh prijateljev. Proti večeru smo se podali naprej proti našemu cilju.

V petek 18. julija smo prišli okrog poldneva v Ringo, Kansas. S soprogom sva se utaborila pri Volekovih, kjer se je dobesedno pomovila zgodba o ježu in lisici.

Dnevi, ki smo jih uživali v Kansasu, nam bodo ostali dolgo v spominu. Prijatelj za prijateljem nam je pripravil presenečenje. Ako bi vse natanko opisala, bi vzelo preveč prostora; povem samo toliko, da so nas kraljevsko pogostili. Zakrivili smo smrt številnih kokoši in drugih živinčekov, kar pa ni škoda, ker nas je bila cela armada samo iz Detroita. Hvala vsem za sijajno postrežbo in prenočišče!

Na predvečer našega odhoda smo se Detroitčani zbrali skupaj in priredili glomo zabavo v Radarjevi dvorani v Ringu. Da je bil vsem pelo užitka, so pokazali zadovoljni obrazi udeležencev, ki so bili vsih narodnosti, s katerimi smo obdržali prvi vsem izseljenjem iz Kansasa. Kdor ni bil navzoč, je zamudil lep večer, na katerem bi bil lahko pozabil težave vsakdanjega življenja.

Delavske razmere v Kansasu so jako slabe. Večina rojakov je brez dela, drugi pa delajo par dni v tednu. Tudi farmarjem gre slabo radi velike suše, ki grozi uničiti vse pridelke. Sveža jajca prodajajo po 12 centov dozen, v Detroitu pa moramo drago plačevati jajca, ki so stara že več mesecev. Povratek v Detroit vzbuja precej pozornosti.

M. Barnik.

"Zastavice so plapolale"

Milwaukee, Wis. — Zastavice so plapolale, ko se je zbirala v naši naselbini "slovenska ohcet", nam naznanja urednik tukajšnjega lističa v imenu nekega "svata" z nasmehom trubujnega purgarja, kateremu se verno klanja nevedna masa. Da, zastavice so plapolale kakor plapolajo vsaj, kadar drvi nevedna masa za prefriganimi zavajalci, kateri jo znajo omamiti z narodnjaškimi ali verskimi frazami. Zastavice in bandera so plapolala v stari Avstriji, ko so prevne, nevedne delovne mase vodile medsebojno uničujoč narodnjaški boj, boj podlagan in zaneten po onih, kateri so iskali v njem svoj dobiček, katerih moč je temeljila na tem sovraštvu, na tej razdvojenosti, ki je onemogočevala vsako solidarnost zatiranih mas, vsak njih napredek in s tem izboljšanje položaja.

Zastavice in bandera so plapolala, ko so šli milijoni v svetovno klanje, zastavice se plapolale, možnarji so pokali in zvonovi zvonili, ko so gorela mesta in vasi, ko so se stotisoči valjali v lastni krvi, ko je krik milijonov gladnih brezdomovincev odmeval do neba, zahtevajoč maščevanje nad tem najgroznejšim zločinom, ki je bil še kedaj izvršen nad človeštvom.

Zastavice in bandera plapolajo danes v zasužnjenih krajih naše domovine, kjer se v besnem narodnjaškem sovraštvu tepta vse pravice zatiranih.

Toda masa trpi in noče videti pota, ki vodijo do odrešenja. Namesto, da bi poslušala zlati nauk resnice, pljuva na one, ki ga oznanujejo; namesto da bi odprla oči in pogledala v solnce, se obrača vedno nanovo proti temi, preklinja usodo, zdihuje in tarna.

Kakšen pomen ali namen pa je imela v naši naselbini prirejena komedija, katero nazivljajo "mednarodna slavnost"? Ali so naši interesi kot delavci zapopadeni v tem, da propagiramo kot klovni svojo narodno pripadnost? Ali so naši interesi zapopadeni v tem, da nas poznajo kot kulturen slovenski narod, ali v tem, da si priborimo kot člani silne mednarodne armade proletarjata predvsem moč, ugled, pravice, svobodo in s tem boljši obstanek, svojim otrokom pa boljšo bodočnost?

Od nekdaj smo bili žrtve raznih križačev v frakih in talarjih, od nekdaj smo sledili krivim prerokom in hodili križevo pot, trpeli in bili zatirani, molili in peli narodnjaške himne in bili zaničevani. Ali ni tako, prijatelj "svat"?

In ta gnusna komedija se je vršila v času, ko vlada med delavstvom beda, ko nas muči brezposelnost, ko se kujejo na vseh straneh postave in ukrepi proti delavstvu, s katerim se nam hoče vzeti še tisto peščico pravic, katere smo dosedaj vživali.

Oni, kateri zlorabijajo tako vestno to silno nevednost gotovega dela mase, so uspeli s svojo komedijo. Dali so nekaterim, ki so stali vedno v ozadju, priliko, da so nastopili v "važni vlogi", da so se "pokazali", da so postali vsaj za nekaj minut vidni — in bila je to dobra poteza organizatorjev komedije. Da bi ti zavajalci upokojili številne bedne rojake, drugine in otroke, ki potrebujejo pomoči, da bi pogledali v številne domove, kjer vlada beda in stoka, to jim ne pride na misel, to jih ne briga. Desetake mesečno na osto za okrašavanje vepov in konj, za zadavke in druga, kadar pa pride pred društva prošnja za pomoč tej ali oni bedni osebi ali družini, pa obračamo delnje in odmerjamo kakor skopuhi.

Da, taki smo, — malenkostni, otročji in neizrečno lahkoverni. Nikdar bi ne prišlo v naši naselbini do tako falsifikatnih razmer, ako bi ljudstvo znalo zdravo razsojati in razmišljevati, ako bi presojalo, oziroma hotelo presojati vsako stvar na podlagi resnice in danih okolnosti in bi ne poslušalo zvitih, prefriganih kričačev. Toda med nami je že tako — pri nekaterih odločuje laskanje, pri drugih osebna hvala, pri tretjih enostavno osebna antipatija do tega ali drugega. Kdor hoče med to vrsto ljudi uspeti, jim mora dati to kar hočejo, kar je priklonno njih duševnosti ali njih duševnim zmožnostim.

Ako presojamo tukajšnje razmere v vsej globočini, vidimo, da je to strupeno sovraštvo vzbudilo samo osebno nasprotstvo, katerega gojijo gotovi ljudje do onih, kateri so v tem ali onem oziru uspešnejši od drugih, kateri so se povspeli do boljšega stališča, najsibo gmotno ali družabno in vživajo pri razsodnih ljudeh ugled in spoštovanje. Pa so se pojavili malenkostni štreberji, kateri niso mogli priti drugače do uspeha kot z razdiranjem tega, kar so dosegli drugi v dolgih letih težkega in požrtvovalnega dela. Ti štreberji in častihlepneži, ki ne vidijo pred seboj drugega kot svoje osebne koristi, so uporabili nevedno maso, katera si je vedno predstavljala, da je zapostavljena. Omamili so te najvnetje s strupenim podtikanjem, katerega niso mogli nikdar utemeljiti, prirejali so razne komedije, kričali o narodu, hvalili na desno in levo ter bljuvali strup povsod, kjer so videli odpor. Danes pa imamo kot posledico te strašne razmere, ki zastrupljajo naše javno življenje, da se sedaj že drug drugega ogibljemo, da ni več bratstva in ne složnosti med nami.

Toda tudi to bo minilo. Še je med nami dovolj zdravih moč, ki bodo končno prodrle na površje. Že se dani, že se je pričela dvigati ta strašna mora, ki nas tlači že toliko časa. Vedno bolj se širi krog onih, kateri razumevajo, kateri so spoznali grdo komedijo, katero so vodili med nami sebičneži in nazadnjaki. Edino, kar nam je potrebno, je to, da se poslužujemo našega časopisja. Vedno, v vsakem boju je še zmagala med nami resnica in pravica in to s pomočjo naših listov, Prosvete in Proletarca in tako bo tudi v tem slučaju. Zato je potrebno, da se obeh pridno poslužujemo, da rabimo to najboljše orožje, ki se nam nudi. Težko je za delavca voditi boj, toda baš sedaj je potrebno, da napnemo vse svoje sile. Kot poročevalec sem bil še vselej imenitno obljubljen v Černetovem žurnalu, toda to me ne straši — kot odgovor bom premagal tudi utrujenost, ki se polašča človeka v teh pasjih dneh in se boril še z večjo vnemo, trdno prepričan, da bo prišel dan, ko bodo tudi oni, ki so danes zaslepljeni priznali, da imamo kot delavci veliko važnejše naloge kakor pa "plapolanje narodnih zastavic".

Poročevalec.

Od zastopnika

Pittsburgh, Pa. — V zadnjem dopisu sem obljubil poročati z Yukona, kamor sem se bil podal s Herminie. V Yukonu sem obiskal vse rojake in napravil lep uspeh. Za naklonjenost in postrežbo se rojakom lepo zahvaljujem. Ko sem bil z delom gotov, me je povabila neka mlada gospa na avto in sem se v družbi treh mladenk pripeljal do Irwina.

Od tam sem se podal v West Newton, kjer sem najprvo obiskal društvenega tajnika in delegata zadnje konvencije SNPJ, Bartol Vertačnika. Za časa mojega dvadnevnega poseta te naselbine sem imel pri njemu neknk "headquarters". Uspeh z naročnino sicer ni bil tako velik, vendar pa lepa hvala vsem, ki so mi šli na roko. Z West Newtona sem jo mahnil proti domu na "počitnice" k svoji družini.

Te "počitnice" so trajale pa le par dni. Dne 1. avgusta sem se namenil iti v Johnstown in sem odšel zgodaj zjutraj proti Pittsburghu, od koder sem nameraval vzeti hrzvlak ob 11:30 dopoldan z Union postaje. Ker sem imel še poldrugo uro časa, sem šel na Fifth Ave. Ko pridem čez most in v sredino kratkega tunela, me zagrabita dva mlada črnca in mi vzameta listnico, v kateri je bilo $28 v gotovini. Sicer sem takoj zakričal na vso moč, nakar mi je eden z roko zamašil usta, drugi pa mi segel v žep. Potem sta jo naglo pobrisala na Fifth Ave.

Ko sem se ves prestrašen zavedel, sta že zginila. K sreči nista našla petih dolarjev, katere sem imel v drugem žepu za vozni listek. Skušala sta vzeti tudi kovčeg, katerega mi pa nista mogla iztrgati. Policaja ni bilo nikjer v bližini. Ker sem že mnogokrat hodil mimo sodnijskega poslopja in bil že tudi vabljen na stranske ulice, vendar pa si še misliti nisem, da bo pri belem dnevu prišlo do ropa, ker gre skozi tunel vedno mnogo ljudi. Ta slučaj mi bo ostal trajno v spominu.

Anton Zidanšek.

Piknik "Ilirije"

Sheboygan, Wis. — Vsem rojakom in članom društva "Ilirija" se naznanja, da priredimo svoj letni piknik dne 17. avgusta na Sheboygan Air Portu, zapadno ob Union ave. Vsem rojakom je zajamčena dobra postrežba, za žejne in lačne želodce bo najboljše preskrbljeno. Če katerega veseli videti mesto Sheboygan iz zraka, ga bo lahko jako poceni videl. In tudi srečna številka bo dobila lepo zapestno uro, vredno $25. Zatorej rojaki in člani tega društva ne pozabite te prilike, in pridite vsi na piknik dne 17. avgusta.

John Chuk, tajnik.

Prominenten advokat za priznanje sovjetske Rusije

Williamstown, Mass.—Iz Williamstowna je prišel nov odmev na Wollovo protisovjetsko kampanjo. Paul D. Cravath, prominenten korporacijski odvetnik je podal izjavo, da bi morala ameriška vlada priznati sovjetsko Rusijo in vpostaviti pretrgane diplomatske stike z vlado velikega ruskega naroda. On obžaluje, da je Hughes l. 1923 odklonil razpravljanje o vpostavitvi diplomatskih zvez med obema državama, ki ga je predlagal tedanji sovjetski zunanji minister Čičerin. Cravath meni, da bi poslanik kot Dwight Morow lahko izgladil napeto razmerje med obema državama.

KANADSKI PREMIJER

Pri zadnjih dolgoletnih volitvah v Kanadi je cerkveno vprašanje igralo vodilno vlogo. Konservativna stranka, ki je prišla iz boja zmagovita, je zagovarjala povišanje uvozne carine. V političnih krogih smatrajo, da zmaga konservativcev pomeni carinski boj z Ameriko. Na sliki je R. B. Bennett, voditelj konservativcev, ki postane premijer Kanade. Med poraženo liberalno stranko in konservativci je toliko razlike kot med republikansko in demokratsko v Ameriki—nobena.

Inž. F. Gerl:

Mleko—naša hrana

Pomen kontrole mlečnega trga

Iz statistike laboratorijev, ki se pečajo s kontrolo živil je razvidno, da stoji število vzorcev preiskanega mleka daleč pod številom drugih živil in v zadnjih, posebno povojnih letih se ni v teh laboratorijih na nobenem polju tako intenzivno delalo, kakor na izpopolnitvi preiskovalnih metod, ki bi mogle točno določiti potvorbe mleka, bodisi s posnemanjem ali dodavanjem vode, vpoštevajoč istočasno vse naravne prilike, ki vplivajo na njega sestavo. S tem v zvezi so se iskali prehrambeni pogoji, pod katerimi naj bi dajale krave najboljše mleko.

Zahteve higijene se danes ne omejijo več na določitev nesnage v mleku, ker se je dognalo, da ima mleko, ki je po kemični sestavini manj vredno, lahko večjo vrednost kot mleko, ki po svoji sestavini predstavlja prvovrsten produkt. Izkazalo se je namreč, da je učinek mleka pri prehrani odvisen tudi od vsebine vitaminov in sicer vsebuje mleko krav, ki so krmljene s svežo hrano največ vitaminov, potem sledi mleko krav, ki uživajo suho krmo, za katero se smatra da vsebuje tudi še dovolj vitaminov in na tretjem mestu stoji mleko krav, ki so krmljene z industrijskimi odpadnimi produkti.

Tozadevni poskusi so se napravili na neki nemški otroški kliniki. Otroci, ki so bili hranjeni z mlekom iz sveže in suhe krme, so kazali enakomeren in hiter porast na teži ter splošno zelo zadovoljiv razvoj. Nasprotno je bil razvoj otrok, ki so bili hranjeni z mlekom krav, ki so se hranile z odpadki industrije špirita manj zadovoljiv, čeprav je dala kemična analiza dotičnega mleka boljše rezultate kot pri mleku iz sveže in suhe krme.

Pri preiskavah mleka v Berlinu se je ugotovilo, da je več kot polovica vsega mleka, kar ga proizvajalci prinesejo direktno na trg, preveč onesnaženega, medtem ko je bilo mleko, ki je šlo skozi večje mlekarne le v redkih slučajih močno onesnaženo. V nekem drugem kraju je prišlo na 100 vzorcev mleka 10 takih, ki so kazali da izvirajo iz krav, ki so bolne na vimenu. Taka ugotovitev nezdravega mleka dela uslugo tudi živinorejcu, ki ma ne more biti vseeno ali ima v hlevu kravo, ki je bolna na vimenu, ker je ta bolezen prenosljiva in povzroča mleko takih krav lahko obolenja tudi pri človeku, posebno pri otroku. Posebno je treba poudarjati, da živinozdravnik to bolezen, ko se nahaja še v začetkih, težko ugotovi, se da pa nanjo že sklepati na podlagi kemične preiskave. Druga bolezen, ki se lahko razširja potom mleka je tifus, ki je pri nas precej razširjen. Kontrola mleka, ki bi obsegala ugotovitev kali tifusa, je pa zelo težko izvedljiva. Tukaj pomaga še najbolj prisilno segrevanje mleka, predno prihaja na trg, ker se le na ta način sigurno obvarujemo nevarnosti, da bi se bolezen iz te strani razširjala. Bolezen, ki je pri naši živini baje zelo razširjena in za človeštvo zelo nevarna, je tudi jetika. Vsled tega bi bilo najidealnejše, da bi segala kontrola mleka do njega proizvodnje, to se pravi, da bi morala obsegati stalno kontrolo živine, hlevov in personala. To je v splošnem izvedljivo le postopoma in le v zvezi z vzgojo našega živinorejca. V tem oziru se je največ doseglo v Združenih državah, kjer je dosežen skoraj ideal kontrole mlečnega trga.

Največ klic vseh vrst pride v mleko takoj po molži in se potem strahovito hitro množe in sicer pri vsakem tresljaju. Proti temu deluje le takojšnjo hlajenje in vzdržanje mleka v hlajenem stanju na celi poti do konzumenta. Kako hitro se množe klice v mleku, vidimo v poletnem času, ko je tako težko preprečiti kisanje mleka. Predno se mleko hladi, bi se ga moralo pasterizirati, to se pravi segreti dovolj časa na tako temperaturo, da se večina klic umori. Tako pasteriziranje zadostuje, da se ugonobijo bolezenski bacili, kakor n. pr. tuberkuloze. Mleko iz velikih mlekarn je vselej sumljivo, da vsebuje bacile te bolezni. Pri preiskavi mleka iz 31 mlekarn se jih je našlo v več kot polovici vseh vzorcev. Dokazano je, da se ohranijo bolezenski bacili n. pr. tifusa lahko še v mlečnih proizvodih, na pr. v kislem mleku, maslu itd. Zato bi bilo treba pasterizirati tudi mleko, ki je namenjeno dobavi teh produktov.

Pasteriziranje bi bilo sploh treba uvesti mesto prekuhanja, ker se pri vrenju mleka uničijo vsi vitamini in s tem znatno zmanjšuje vrednost mleka. Pri pasterizaciji zadostuje ½-urno segrevanje na 60—70°. V to svrho je najboljše, če se vse mleko, ki naj se prodaja v enem mestu, zbira v eni centrali, kjer naj se pasterizira in odda konsumentu. Izvedljivo je to, kakor je izvedljiva centralna klavnica, vodovod in plinarna in se je v nekaterih krajih uspešno že uvedlo. Pomisleki proti temu sistemu, ki se pa tičejo le finančne strani vprašanja, se izražajo le od strani producentov.

Taka enotna centrala plačuje mleko po svoji vrednosti, ki se meri po procentuelni količini maščobe. Popolnoma upravičeno to ni, vendar ni znan primernejši način hitre ocene vrednosti mleka.

Da bi se prepustila splošna pasterizacija mleka proizvajalcu ima med drugim to slabo stran, da bi mogli živinorejcu ostali prikriti slučaju nastopajoče bolezni na vimenu.

Tržna kontrola ki se vrši na licu mesta v mlekarnah in pri dovozu mleka v mesto, je zelo pomanjkljiva. Omeji se le na določitvi težine mleka s posebno pripravo. Liter mleka tehta namreč vselej 1028 do 1035 gramov. Z dodatkom vode postane lažje, s posnemanjem težje.

(Konec prihodnjič.)

Vesti iz Jugoslavije

(Poročevalski biro Prosvete v Jugoslaviji.)

BEDA MED NAŠIMI RUDARJI

Vse letošnje mesece živi naš rudarski živel v stalni krizi. Od januarja pa do maja je malone vse dni praznoval, potem je prišlo do nekake rešitve, ki pa se je končala z redukcijo in ponovnim stradanjem. Položaj v revirjih se prav nič ni zboljšal in rudar strada kot poprej.

To početje z našimi rudarji vse te mesece, nad pol leta — ni drugega kot navadno izzivanje in igranje. Razglašeno je bilo: državne železnice ne bodo več kupovale toliko premoga, kakor doslej, in zahtevajo obenem da Trboveljska družba zniža cene premogu za 6%. Na vse to pa Trboveljska družba ni marala pristati in ker so železnice imele dovolj premoga — se železnice seveda niso udale, marveč je morala družba odpovedati delavcem delo za mesece in mesece. Škoda, ki so jo tako trpeli rudarji, gre v milijone. Dolg, ki je rastel med revirskimi obrtniki, je rastel v milijone. In v rudarski stradajoči deci je rastla polagoma kal bolezni. In kdo ve, kako bo ta generacija, ko bo dorastla. Poleg vsega tega pa za rudarje ni nobenega ventila, nobenega ventila za njihovo nezadovoljstvo. Včasi so se vsaj zbrali na shod ter so tamkaj dali duška svoji jezi in razburjenju, govorniki so jim pojasnili položaj, dali navodila, ter povedali, kakšni so izgledi. Zdaj teh ventilov ni, shodov ni, protestov biti ne sme, manifestacij še manj, demonstracij pa sploh ne.

In kako je v rudarskih srcih po štirih mesecih nezaposlenosti, štirih mesecih brez plače, a doma z družino toliko in toliko oseb? Kako jim je pri srcu, kadar gledajo vodene oči svojih otrok? Nič kaj lepega, gospoda, se ne plete v njihovih srcih. Kletev zori v njih. In mnogim bo odleglo, kadar jo izrečejo na glas, mnogim ne....

Tako so prešli meseci. Prišel je junij in vse je bilo videti, da bo kriza prešla. Nekaka pogajanja so sklenili in rešili. Rudarji so že upali, da bo urejeno. Pa ni bilo. Zakaj res so začeli z delom, toda ne z rednim. V rudnikih, kjer niso vse te mesece nič delali (Kočevje, Hrastnik) so res začeli z delom, toda ne z rednim delom, marveč s praznovanjem. In tako je spet stara pesem. Po tri šihte ne teden, po 300 dinarjev plače na 14 dni, mesečno torej 600 Din. In poleg številnih otrok mnogih družin imajo rudarji polno dolgov pri trgovcih in ostalih obrtnikih. Kaj naj počno? Ali naj se s temi 600 dinarji držijo pokonci, kolikor se da, ali pa naj odplačujejo svoje dolgove?

Tako raste beda iz dneva v dan.

In potem so prišle tudi redukcije in vpokojitve. Več sto rudarjev je bilo v posameznih rudnikih odpuščenih.

Po revirjih se plazi lakota, grize srca in sklepa rudarske roke v pesti. Kdaj bo drugače?

Slapničar bo oddan v umobolnico

Ljubljana 17. julija 1930.

Mogoče se še spominjate strašovitega dogodka na Kresniških poljanah pri Lazah oz. Kresnicah, ki se je pripetil 17. aprila. Janez Slapničar in Martin Godec, železniška kretnika sta bila soseda. Godec je stanoval s svojo ženo in 4 otroki v hišici poleg Slapničarja. Radi nekih pravd so si bili sosedje v prepiru. Janez Slapničar je nekega dne uprav podivjal ter začel streljati s svojo karabinko. Počakal je Godca za vogalom, ga napadel ter ustrelil vanj in ga zadel. Ko je Godec bežal, je Slapničar še vedno divje streljal in letel za njim. Godec se je ranjen zatekel v neko hišo, Slapničar pa je streljal dalje skozi okno v hišo. Godcu se je posrečilo, da je skozi zadnja vrata zbežal domov. Slapničar je pohitel k njegovi hiši ter streljal skozi okno v sobo, kjer je ležala bolna žena Godčeva ter hčerkice. Strel je zadel 4-letno Ivanko v trebuh. Nato je Slapničar zbežal v gozd ter se potikal po njem. Ujeli so ga šele 29. aprila. Javil se je orožnikom sam.

Že tedaj so govorili, da je bil Slapničar umobolen, da je prišel precej robat iz vojne in da je še nekje zbolel na umu po nesreči z granatilnico, ki mu je ranila roko. In radi pravde za mejo je ves podivjal ter tako naredil te grozote.

Včeraj se je vršila pred deželnim sodiščem razprava. Ker so psihijatri spoznali Slapničarja za duševno bolnega, so sklenili, da se ustavi proti njemu kazensko postopanje ter se ga preda v umobolnico, kamor taki bolniki, nevarni za svojo okolico, spadajo. Tamkaj so izolirani in se ni bati nesreč. Torej ne kazen, marveč izolacija.

Triglav zahteval novo žrtev

Ljubljana, 17. julija 1930.

Že dolgo pogrešanega akademika Wolfa Luckmanna z Jesenic, ki je odšel v planine fotografirat in se dolgo ni vrnil, so dolgo iskali zaman. Včeraj pa so ga našli opoldan pod tako zv. Oltarjem pod Dovškim križem. Našli so njegovo truplo. Strmoglavil je bil raz 300 m visoko steno na snežišče ter je brzkone obležal takoj mrtev, ker ima zlomljen tilnik. Ker je padel na sneg, je bilo truplo dokaj dobro ohranjeno. Nesreča se je pripetila brzkone 30. unija, ker je Luckmann vodil vedno svoj dnevnik ima v dnevniku še zapisane beležke z dne 29. junija v planinah. Na steni, s katere je po bogzna kakem nesrečnem naključju padel, je še fotografiral. Njegov aparat je precej poškodovan, več plošč pa je ohranjenih. Ponesrečenega turista so našli njegov brat g. Pavle Luckmann, lovec Košir ter Jože Čop — ki so iskali ponesrečenca že nad teden dni.

Ponesrečeni Luckmann je odšel 28. junija v planine z namenom, da fotografira razne predele. Hrane je vzel s sabo le za nekaj dni. Po nekaj dnevih so ga začeli iskati, ker so slutili, da se je zgodila nesreča, sicer bi se bil že vrnil. 8. julija je reševalna ekspedicija omenjenih treh članov našla pod tako zvanim "Malim Matterhornom" pogrešančev šotor, nekaj odej in obleke. Wolf je pustil tam tudi suknjo in del svojega provijanta. Sprva so mislili, da je mogoče zašel na italijansko stran, a ko so našli ta šotor, je bilo jasno, da ni odšel od tu 16 ur daleč do italijanske meje. Bili so malone sigurni, da se je ponesrečil. In zdaj so res našli njegovo truplo.

Luckmann je bil star komaj 26 let. Gimnazijo je študiral v Ljubljani, potem je bil 3 leta na dunajski univerzi, kjer je študiral stavbarstvo. Ko se je vrnil v Ljubljano, je bil kot izboren risar sprejet v službo kartografa. Obenem je študiral filozofijo. Mnogo se je bavil z geologijo ter je tudi marsikje sodeloval s svojimi lepimi slikami in članki. Bil je tudi virtuoz na klavirju ter je pred leti spremljal na klavirju baritonista Šublja, ko je imel ta koncert na Jesenicah.

Jutri ga bodo na dovškem pokopališču tolikih ponesrečenih turistov, pokopali.

Kako znamo pri nas ceniti ljubeznivost

V Beogradu so imeli afero z nekim sarkofagom in čokolado. Neki Angležbogataš je namreč sklenil podariti beograjskemu muzeju egiptski sarkofag z mumijo. To radi tega, ker, kakor pravi — je spoznal srbski narod in ga ceni, pa hoče narodu nekaj podariti. In muzej je ves vesel darila pozdravil. Anglež je bil toliko gentlemana, da je sarkofag tudi na svoje stroške dostavil do jugoslovanske meje, kjer ga je izročil nekemu jugoslovanskemu prevoznemu društvu. To društvo pa je hotelo to priložnost izrabiti za tihotapstvo. Zakaj nekega dne se pojavi pri muzeju v Beogradu zastopnik tega društva ter pravi, da mora muzej plačati veliko vsoto denarja, ako hoče dobiti sarkofag, ki je dospel v Dubrovnik. Ravnatelj muzeja je odklonil v svesti si, da za sarkofag pač ni predpisano plačevati tako velike carine. Kasneje šele, ko je dospel sarkofag v Beograd, in so ravnatelja muzeja poklicali na carinarno, je spoznal za kaj gre. Tam so namreč dvignili pokrov sarkofaga in ravnatelj muzeja je strmel. Krog mumije in preko mumije je bilo naloženo polno čokolade v veliki vrednosti. Ravnatelj muzeja seveda za vse to ni vedel, prevozna družba pa si je tudi hotela umivati roke. Muzej sarkofaga ni maral sprejeti. Tako je ostal sarkofag državna last. Zdaj so oblasti vendarle sklenile, da predajo sarkofag muzeju. Muzej ga je prejel, toda za darovalca je moralo vpisati državo Jugoslavijo, ne pa ljubeznivega Angleža, ki je sarkofag daroval.

Ali bo zdaj bolj spoznal nas in nas manj cenil. Bržkone....

Štukelj je izven nevarnosti.

Huda avtomobilska nesreča

Včeraj popoldne se je po Mariboru razširila vest, da sta se v bližini Gradca ponesrečila dva Mariborčana, in sicer Josip Celcer, gostilničar "Pri kroni", ter trgovec Josip Ošlak. Prvi je podlegel poškodbam, drugi se bori s smrtjo.

Dopoldne sta odpeljala na motornem kolesu proti Gradcu v privatnih poslih. V prikolici je sedel Celcer, zdaj gostilničar, poprej detektiv v Mariboru, vozil pa je Ošlak. Pri Vildonu pri Gradcu je prišlo do nesreče. Zaletela sta se v tovorni avto — kako je nesreča nastala in kdo je kriv, še ne poročajo — samek je vrgel Celcerja iz prikolice na cesto, kjer je ves v krvi obležal nezavesten. Brž na to je tudi poškodbam podlegel, umrl in so ga prepeljali v vilčansko mrtvašnico. Ošlak pa je dobil težke poškodbe na glavi, prsih in rokah ter so ga hitro prepeljali v graško bolnico, kjer se bori s smrtjo.

Slovenski fantje in papež.—Na božji poti na Brezjah so nedavno zborovali katoliški fantje ter so poslali papežu to-le brzojavko: "Slovenski katoliški fantje na zborovanju katoliške akcije pri Mariji Pomočnici na Brezjah obljubljajo namestniku Kristusovemu in skupnemu očetu neomahljivo pokorščino in sinovsko ljubezen."—Ta brzojav je bil tako genljiv, da je kardinal Pacelli odgovoril na škofa Jegliča to-le: "Sv. Oče je radostno sprejal izraze sinovske ljubezni in podeli vsem katoliškim fantom, ki so bili zbrani na Brezjah, apostolski blagoslov". — Kaj mislite, blagoslov iz Rima, to ni kar tako. Kaj pa če je sveti oče papež pozabil napraviti križ in poslati blagoslov po zraku?

Cankarjev spomenik in brzojavni drog. — Cankarjev spomenik, ki je bilo toliko debate o njem, za njega in proti njemu, kakršnega so zamislili Vrhničani, bo torej postavljen. Izdelal ga je Jurkovič, stal bo tam, kjer je odbor predlagal. Le da se zdaj po časopisih sprašujejo radi novega problema. Pred spomenikom stoji namreč brzojavni drog, ki mora proč, da bi ne kvaril pogleda na spomenik. Občina ga ne mara odstraniti, odbor za spomenik pa pravi, da ima že dovolj stroškov. Kakšne debate vse se vodijo krog Cankarjevega spomenika.

Sokolski zmagovalec Malej umrl

Ljubljana, 17. julija 1930.

Na mednarodno telovadno tekmo v Luxemburgu je odšla tudi skupina slovenskih najboljših sokolskih telovadcev na tekmovanje. Med njimi so bili Štukelj, Primožič in Malej. Štukelj, večkratni olimpijski zmagovalec, se je pri velikem saltu na drogu ponesrečil: padel je na blazino, ki je bila zelo tanka ter se je precej poškodoval, tako da je moral odstopiti od tekmovanja in je moral v luksemburško bolnico. Istega dne popoldne je nastopil na drogih telovadec Malej. Začel je svojo vajo z vso elegance, publika odobrava, nenadoma pa je strmoglavil Malej na tla baš na tilnik. Onesvestil se je. Z avtom so ga odpeljali v bolnico.

Ostali so tekmovali dalje in Primožič je odnesel zmago kot zmagovalec v tekmovanju posdincev. Tako je Primožič šampijon šampijonov.

Včeraj pa je dospelo poročilo, da je 15. julija zjutraj Malej podlegel poškodbam. Umrl je radi zloma hrbtenice. Star je bil jedva 23 let, rojen v Savici pri Bohinju, telovadil je deset let ter je bil resen kandidat za telovadnega prvaka.

Hrup je bolniku mučen; najbolj oster pretrgan hrup; trajen hrup mu manj škoduje.

Premer jeter meri na širokost povprečno 33 centimetrov, na višino 5 do 8 in na globino (od spredaj proti hrbtu) 16—21 centimetrov.

Bolj ko več, da so tvoje skrivnosti varno spravljene v prsih zdravnika, tem laže se boš odločil, da mu jih izročiš.

Dr. Hugo Glaser:

Skrivnost spanja

Če pogledamo, kako je s spanjem med živalmi, opazimo najprej, da mnogo živali podnevi spi, ponoči pa opravlja življenske opravke in si išče hrane. Roparice so živali noči, sova gre ponoči na rop na vrane, mnogi hrošči prespijo vse dni. Druge živali spijo ponoči. Mnoge pozdravijo vriskajoč nastajajoči dan, kakor dnevne opice, ptice; lemuri, maki opice pa pozdravijo s silnim vpitjem večer iz veselja, kakor pravi T. Zell, da je hudobni dan s svojimi velikimi nevarnostmi končno minul. Se pač navajene, osiroma njih življenje zahteva, da prebijejo ves dan skrite v goščavi. Najenostavnejšo stopnjo spanja kažejo med najnižje živali prištete morske veternice, lepi polipi, ki jih pogostoma vidimo po akvarijih. Ko postane tema, zgrnejo svoje barvaste čaše, njihova lovila se nehajo gibati. Šele svetlo jutro jih spet prebudi. Solnce, ki odpira cvetlicam čaše, pošilja; najsi govore potapljači morja; najsi govore potapljači o neprodorni temi morskih globin, morajo vendar tudi v teh globinah živine razlikovati med nočjo in dnevom. Gotovo zaznavajo njihovi organi holje, kakor človeški, ne zbudi jih pa občutenje danitve, temveč ritem njihovega življenja jim nalaga spanje in budnost, kakor je pač to uravnano pri vseh živinah od najmanjših do največjih. Pri vseh? Ali ne živijo tudi take živali, ki ne poznajo spanja? Nekateri opazovalci trde, da nimajo kiti, ti čudni prebivalci morij, potrebe po spanju, drugače bi pač ne mogli noči in dneve zaledovati ladij. Verjetno pa je da so tudi te živali podložne zakonu o izčrpljivosti sile. Njihov način spanja mora biti pač neka posebnost v živalstvu, saj smo vendar navajeni naleteti v naravi na pojave, ki si jih nenkrat ne moremo tolmačiti.

Pri večini živali pa poznamo kaj točno spanje in obogačajo opozovanja spečih živali naše znanje o človeškem spanju. Pri žuželkah, ki živijo v družni skupnosti, torej pri mravljah, verjetno tudi pri čebelah — pri katerih Zell sicer taji spanje — poznamo družno spanje; tudi pri ptičih in celo pri sesalcih ga naletimo. Živali se stisnejo v spanju druga kdrugi v cele grozde. Psihoanalitiki vidijo to nagnenje k družnemu spanju v strahu malih otrok, ki nočejo sami spati. Ribe spijo pristonjene k vodnim rastlinam, ali pa ležijo po strani v glenu. Nekatere le bedijo v vodi. Po večini spijo ponoči, nekatere tudi podnevi, ker upotrebljavajo noč za svoje roparske pohode. Zanimiv je položaj ptic v spanju: Glavo vtaknejo pod perot, noge se oklenejo veje; mlade papige pa spijo, kakor netopirji z glavo navzdol. Mnogi sesalci si napravijajo postelje. Volk si izkopije kotanjo, divji psi istotako. Zato smatra Pötzl navado psov, da se večkrat okrog zavrte, preden se vležejo spat, za spomin na prednike, ki so še živeli kot divji psi v stepi in so si napravljali kotanje za spanje. Opice si napravijo postelje v vrhovih dreves tako da upognejo skupaj veje in jih prepletejo s šibami ; najbolj skrben je orang-utan, da je njegova spalnica v redu.

Najsibo pa žival ali človek, spanje je povsod isto, namreč čas, ko delovanja čujeječa življenja deloma počivajo in se telo kolikor pač more, zapre pred zunanjim svetom. Življenje je tako rekoč privito kakor brlečа petrolejka, čeprav ne v toliki meri, kakor pri zimskem spanju, ki je pojav zase. Zimsko spanje iznenotoplih živali je od navadnega spanja kaj različno. Poznamo polže, ki morejo prenesti izredno nizke temperature, do 120 stopinj pod ničlo, ki pa se spet prebude k življenju, če toplota naraste. Pictet je pustil ribe v ledu zamrzniti. V tem položaju otrpnejo kakor mrtve in končno preide to stanje, če temperatura nadalje pada, prav v smrt. Meje med življenjem in smrtjo tu ne moremo določiti. Poži, žabe, martinčki spijo svoje zimsko spanje, v katerem so vsa delovanja omejena: srce bije počasi, dihanje je redkeje, na dotik ali druge dražljaje se ne odzovejo in jim lahko celo nogo odrežemo, ne da bi čutile ali se vsaj zganile. V goste klobčiče zvite spijo kače pod zemljo svoje večmesečno družno zimsko spanje; druge pa spijo poleti, kakor tudi krokodili in jih čuva to spanje pred zanje nevarnim suhim poletjem.

Zimsko, kakor tudi poletno spanje je le neko branilo narave. To vidimo, če si pogledamo živali, ki so zimski spalci. Vsi se preživljajo izključno od žužkov in rastlin torej od samih stvari, ki so posimi kaj redke. Vendar pa vkljub vsemu temu ni to zunanje pomanjkanje edin vzrok zimskega spanja. Neka notranja nujnost sili te živali k temu, prav tako, kakor žene ritem njihovega življenja mnoge ptiče k selitvi, dočim ostanejo drugi doma. Miš, jež, polh, svizec, netopir, medved in jazbec so več ali manj pravi zimski spalci. Mnogo so jih natanko proučili. Miši zaspanke, h katerim spadajo tudi polhi, silno ješče živalice, ki si zredijo poleti masten trebušček, si napravijo, ko nastopi jesen v zemeljskih luknjah ali skalnih žlahorjih gnezdo iz maha, v katerem prebijejo mrzle zimske mesece same mrzle in negibne, potopljene v globoko spanje. Svizel si pripravijo za svojo zimsko spalnico kotlasto udolbino in zamaše vse špranje s prstjo in travo. Zanimivo je opazovati, da se pred zimskim spanjem na vso moč napijejo. Izguba na teži med zimskim spanjem ni kdo ve kaj znatna, saj znaša komaj eno petino telesne teže. Kako zelo je zmanjšano delovanje telesa med tem časom, nam kaže okolnost, da se zametki netopirjev med zimskim spanjem ne razvijajo naprej, temveč tičijo, kakor konzervirani v materinem telesu, dokler ne prinese pomladno solnce njihovim materam prebujenje, njim samim pa nadaljevanje razvoja. Zimsko spanje medvedov ni nič kaj zaneslivo, saj je to le polspanje, iz katerega se prav lahko prebude.

Velikega pomena so biološka raziskavanja na zimskih spalcih. Če vštreamo ježu izvleček iz ščitne žleze, se prebudi iz spanja. Zimsko spanje je vsekakor povezano z žlezami notranje sekrecije, z izločki teh žlez — hormoni. Pri netopirjih so ugotovili med zimskim spanjem, da so njihove ščitne žleze tako splahnile, da so jih komaj našli. Pri tem spanju igrajo verjetno tudi druge žleze z notranjo sekrecijo veliko vlogo. Z vsemi temi ugotovitvami pa je ves problem le premaknjen, ne pa rešen. Zakaj splahnejo med zimskim spanjem, ali verjetno že prej, te žleze? To povzroči verjetno tisti del možganov, ki mu pravimo sedišče za toploto, ki leži med srednjimi in vmesnim delom možganov, ki je istoveten s tistim delom, kojega pokončanje — na primer po kaki gnojitvi — zavije človeka v stalno spanje. O tem smo pa že prej govorili in smo prišli tako pri preudarjanju o tek stvareh do iste točke, kamor so dovedla tudi druga raziskavanja.

(konec.)

Zahtevajo civilne svobodščine za komuniste

Atlanta, Ga. — Dvainšestdeset prominenthih atlantskih meščanov je podpisalo resolucijo, ki zahteva civilne svobodščine za komunistične organizatorje delavcev v bombažnih tovarnah in zamorcev. Grožnja, da bodo obtoženi organizatorji, šest po številu, postavljeni pred poroto in obtoženi protipostavnega organiziranja mešanih zborovanj belcev in črncev, je pospešila to akcijo atlantskih progresivnih meščanov.

Rudarji ratificirali pogodbo

Scranton, Pa. — Konvencija treh distriktov na polju trdega premoga je na svojem zborovanju v četrtek ratificirala mezdno lestvico, ki je bila sprejeta na konferenci zastopnikov rudarske unije in premogovnimi operatorji, ki se je pred par tedni vršila v New Yoku. Nova pogodba vstopi v veljavo 1. septembra t. l. in bo trajala do 1. aprila 1936.

Slovenska Narodna Podporna Jednota

Ustanovljena 9. aprila 1904 — Inkorp. 17. junija 1907 v državi Illinois

2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill. — Tel. Rockford 4904

GLAVNI ODBOR S. N. P. J.

UPRAVNI ODSEK:

VINCENT CAINKAR, predsednik.....2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
FRED A. VIDER, gl. tajnik.....2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
BLAS NOVAK, tajnik bol. oddelka....2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill
JOHN VOGRICH, gl. blagajnik.....2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
FILIP GODINA, upravitelj glasila....2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
JOHN MOLEK, urednik glasila.....2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

ODBORNIKI:

ANDREW VIDRICH, prvi podpredsednik, 669 Russell Ave., Johnstown, Pa.
DONALD J. LOTRICH, drugi podpreds., 1937 S. Trumbull Ave., Chicago, Ill.
JOHN J. ZAVERTNIK, gl. zdravnik.....3724 W. 26th St., Chicago, Ill.

GOSPODARSKI ODSEK:

FRANK ALESH, predsednik.....2124 S. Crawford Ave., Chicago, Ill.
JOHN OLIP.....3624 W. 27th St., Chicago, Ill.
JOSEPH SISKOVICH.....1009 E. 74th Street, Cleveland, Ohio

POROTNI ODSEK:

JOHN GORŠEK, predsednik.....414 W. Hay St., Springfield, Ill.
ANTON ŠULAR.....Box 27, Arma, Kans.
JOHN TRČELJ.....Box 257, Strabane, Pa.
FRANK PODBOJ.....Box 61, Park Hill, Pa.
FRANCES ZAKOVŠEK.....1016 Adams St., No. Chicago, Ill.

OKROŽNI ZASTOPNIKI:

GEORGE SMREKAR, prvo okrožje.....127 Main Ave., W. Aliquippa, Pa.
JOHN LOKAR JR., drugo okrožje.....695 E. 162nd St., Cleveland, Ohio.
FRANK KLUN, tretje okrožje.....Box 658, Chisholm, Minn.
JOSEPH BRATKOVICH, četrto okrožje.....R. R. 7, Pittsburg, Kans.
FRANK KLOPČIČ, peto okrožje.....P. O. Dines, Wyo.

NADZORNI ODSEK:

FRANK SAITZ, predsednik.....3639 W. 26th St., Chicago, Ill.
ALBERT HRAST.....855 S. Pierce St., Milwaukee, Wis.
MICHAEL PLESHE.....510 Madison Ave., N. S., Pittsburgh, Pa.

POROČILA—Korespondence z glavnimi odborniki, ki delajo v gl. uradu, se vrši takole:
VSE PISMA, ki so naslovljena na posle gl. predsednika, naj se naslove na predsedništvo.
VSE DENARNE pošiljatve in stvari, ki se tičejo gl. upravnega odbora in Jednote vobče naj se pošiljajo na gl. tajništvo.
Vse zadeve glasilnega in bolniškega podpora, naj se pošiljajo na bol. tajništvo.
Vse zadeve, v zvezi z blagajniškimi posli, naj se pošiljajo na blagajništvo.
VSE PRITOŽBE glede poslovanja v gl. upravnem odboru naj se pošiljajo Frank Sajn, predsedniku finančnega odbora.
VSI PRIZIVI na gl. porotni odsek se naj pošiljajo na John Geršek, predsednika porotnega odseka.
o glasilu: Jednote, naj se pošilja na "PROSVETO," 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
NOTE: Correspondence with the Supreme Office should be addressed as follows:
Communications for the supreme president should be addressed to him.
All remittances of money and business concerning lodges and members other than sick benefits should be addressed to the secretary's office.
Matters of sick benefit should be addressed to the assistant secretary.
Financial matters under the jurisdiction of the treasurer's office should be taken up with him.
Complaints concerning the work of the executive board should be addressed to Frank Saitz, chairman of the Board of Supervisors.
Charges, complaints and appeals should be addressed to John Geršek, chairman, Judicial Committee.
Articles for publication, announcements, advertisements, subscriptions and all other business pertaining to the official organ should be addressed to "PROSVETA."
VSE DOPISE in drugi spisi, namenjeni uglasitvi, naročnina in sploh vse, kar je v zvezi

Z izletniki S.N.P.J. proti Jugoslaviji

(Nadaljevanje s 1. strani.)

Prvi vtis na domačih tleh je torej bil dober. Nič nam ni pokvarilo dobre volje. Kraj je prijazen. V dolini so tovarne Vprašali smo, koliko zaslužijo delavci. Približno po dvajset dinarjev na dan. To je bila slaba vest.

Vlak potegne in se vije po lepi Gorenjski. Na levi Triglav, na desni Karavanke. Vasi se belijo na gosto. Prikupne hiše z rdečimi in sivimi strehami; vmes kar mrgoli cerkva, posebno po hribih. Zupančič mi pokaže blejski grad. Gremo mimo Kranja in od daleč vidimo malo Škofje Loke. Bil sem prvič v svojem življenju na Gorenjskem. Niso me napihali oni, ki so mi pripovedovali toliko lepega o tem kosu slovenske dežele. Kraj je v resnici krasen. A ljudje? Bomo videli.

Ob šestih zvečer pridemo v Ljubljano. Tu se poslovimo od naših štirih izletnikov in sopotnikov. Dva se peljeta v Brežice in dva v Zagreb. Samo Jape Zupančič in jaz izstopiva in malineva peš proti Zadružni banki. Tam najdeva sodruga Vilharja in sodruga Mileta Klopčiča, ki urejuje starokrajske vesti v Prosveti in sotruduje pri Mladinskem listu. Vprašam po Tonetu Kristanu in izvem, da je nevarno bolan in po zdravniški odredbi ga ne sme nihče obiskati. Niti najmanj nisem slutil, da je Tone v onem trenutku že umiral . . .

Mile mi je takoj dal ves svoj prosti čas na razpolago in od tiste ure je bil najboljši in najzvestejši drug in vodnik v Ljubljani. Kot mi je kasneje povedal br. Olip, je Mile Klopčič storil veliko dobrega za naše izletnike. Ta marljivi mladi publicist, pesnik in prevajalec nemških proletarskih in preko nemškega kitajskih literarnih umetnin je vedno na nogah, ko je treba koga kam spremiti, kaj pokazati ali poslati kako obvestilo.

Nastanim se v hotelu Slon in potem greva z Miletom po mestu. V kavarni Emoni najdem br. Olipa in izvem vse najnovejše vesti o naših izletnikih v domovini. Nekateri so že "brok" in odhajajo nazaj v Ameriko. Takoj od začetka so preveč zapravljali in zmanjkalo jim je "mazume" mesec dni prezgodaj. Eden izletnik — br. Celarec iz Waukegana — se ženi. Drugi — br. Štajer iz Chicaga — si je poiskal delo in zdaj nosi opeko nekje v Škofji Loki. Tretji — br. Šular iz Kansasa — je imel majhno nezgodo; padel je na gnojne vile in si malo opraskal uhelj. Vse drugo je zdravo in veselo. All right.

Ko se je stemnilo, me Mile vodi v Zvezdo in tam pri mizi pod kostanji najdemo Angela Cerkvenika, profesorja Talpo, Bratka Krefta in par drugih. Razume se, da smo se prisrčno pozdravili in imenitno zabavali do policijske ure, ko so nam povedali, da se moramo izkidati z vrta, ker je mene nemalo presenetilo. Vsi javni prostori, kjer točijo pijače, morajo biti zaprte o polnoči.

Drugače je Ljubljana prvi dan napravila name najboljši vtis. Kasneje, ko sem videl druge kote, druge ljudi in nekaj incidentov, se je moje navdušenje malo ohladilo.

Dve deklici utonili

Quincy, Ill., 8. avg. — Marie Mullen, stara 11 let in njega sestra Clara, stara 18 let, sta včeraj utonili v reki Mississippi. Nobena ni znala plavati in akoprav je bila na bregu velika množica kopalcev, med njimi tudi oče deklet, ni nikdo opazil, ko sta deklici izginili pod vodo.

GOSTIJA

Babe Ruth, ameriški kralj operiščev, se šege, so gosti z vodno melono.

SREČANJE

(Za Prosveto napisal Ant. Adamič.)

"Ti me ne ljubiš, vidim." Prav od blizu se mu je vtapljala v oči. "Ti me ne ljubiš, pa vendar mi dovoli, da pojdem s teboj, da bom živela v tvoji bližini. Nihče ne bo vedel . . . preoblekla se bom . . .

Človeško srce je labirint. Kdo spozna vse njegova pota? Izgubljenec je ugledal luč, veren je stopil za njo. Njen glas, njegov glas, vse kretnje, brzina udarcev srca, stiki rok, kakor nekdaj! Vse, kar se je izvršilo po razdobju skoro desetih let vse so bile le mučne, grde, daveče sanje. Presunilo in pretreslo ga je, da je izpregovoril z globokim prepričanjem besede:

"Jaz te še vedno ljubim."

Le polagoma se je pomirila, naposled je verovala. Med ljubimkanjem in šepetanjem je žebrnala ko otrok:

"Bodi še ti dobre volje, zdaj, ko sva tako srečna!"

Prisiljeno se je nasmehnil, kajti v srcu mu je venomer krikoma odmevalo: "O Bog, zakaj sem jo zavrgel!"

Znočilo se je. Vlak se je na križišču prog sunkoma ustavil. Planila sta pokonci. "Kako hitro In ločiti se morava!" Stopila sta iz vlaka, hodila sta v temi ob vlaku sem in tja ter se držala za roke.

"Pa kakšna je tvoja žena? Koliko otrok imaš," Šele zdaj ga je vprašala.

"Imam ženo in dva otroka," je obotavljaje se odgovoril, kakor bi skesano priznal svoj greh.

"Dva otroka?"

"Kakor ti . . ."

"Se boš nerad, se boš težko ločil od nje, od otrok?"

"In ti?"

Oba sta molčala.

"V soboto te pričakujem."

"Pridem gotovo."

"In kam pojdeva?"

Premišljeval je: Kam? . . . Vojska je in meje so zaprte. Glasno je pristavil:

"Vojaščine sem prost, dokumente imam. Ne skrbi!"

Černič je stopal na vlak. Ana je morala počakati vlak za nazaj. Poslavljala sta se: ni mu izpustila rok.

"Pojdi rajši z menoj, vrniva se! Odideš jutri in tedaj urediš."

"Ne morem."

"Prosim te, samo moj Stane, pojdi z menoj Srce mi pravi, da se ne bova nikdar več videla."

"V soboto za vedno . . ."

"Šele v soboto?"

"Med tednom uredim vse, v soboto neopaženo izginem."

"Med tednom si premisliš."

"Ne bom si."

"Boš si." Ni mu izpustila roke, še ob vlaku je tekla, ki se je že premikal.

Dolgo in kakor vkopana je gledala za vlakom ter mahala z robcem v slovo. Tema je pogoltnila vlak, črna noč ji je ugrabila predragega.

Černič je ždel sključen in si podpiral glavo. Brnelo in pelo je v vlaku, odmevalo je in ječalo žalostno, monotono: "Moj, moj, si moj?" Planil je pokonci, prestrašen se je ozíral. In zopet je prav razločno začul njen jok: "Moj, moj, moj . . . !"

Stopil je k oknu. Kes in stud nad samim seboj sta ga pekla, žgala. — Svoje lastno srce je zadušil. Ali ga je res? Da, toda samo dušil, zadušiti ga ni mogel. Grdo, nečloveško je bilo, ker je poslušal pamet in ne srca. Ko je ugledal drugo, tudi lepo, a bogato, se mu je samo zdelo, da Ane nič več ne ljubi. Pa je vendar vedno mislil na njo in z bolestno otožnostjo. — Zdaj pa, po desetih letih, hoče vse popraviti. Hrepenel je po njej. Zapustiti hoče ženo, otroke, Ano pa odvede v druge kraje. — Ali kako? — Zagrabil se je za glavo.

Nad Gorjanci se je zasvetilo, zaplapolalo je v velikem, žarečem loku. "— In nič več ne povrne se, ko zvezda, ki utrne se . . ."

Na kolodvoru ga je pozdravila žena.

* * *

Tri dni se je poslavljal od vsega, kar mu je bilo drago in ljubo. Ženi se je umikal, še pogledal je ni. Zapiral se je v sobo. Spal in tudi jedel je sam.

V pisarnico je hodil, a le, da je premetaval fikte; čitati jih ni. Posedal je cele ure, se ukvarjal in ubadal z načrtom, da pobegne. Če je vstopil ta ali oni, je kar mehanično kazal na sosednja vrata, odklanjajoč še naprej: "Tam, tam je gospod!" Vzel je klobuk in je bežal iz urada. Taval je vse dneve po cestah, holmih, po polju. Poslavljal se je. Pod noč je zahajal v samotarske gostilnice, da se je napil. Ženi sploh ni odgovarjal, za vsako malenkost je vzpihaval. Tem nežnejši, prisrčnejši celo jokav pa je bil do otrok in kar mako se mu je storilo, če jih je pogledal.

Stopil je k Bobu, ki se je igral, dvignil mu je glavico z obema rokama, priklonil se je doli in se mu poglabljal v razprte, nedolžne oči. — "Kaj boš mislil nekoč o meni? In ti, Milenka kaj bo s teboj, ko izgubiš očka? Oba pojdeta po zlu." Ko je tako napol glasno premišljeval in mislil, da je sam z otrokoma, ga je žena pri priprtih durih opazovala. Ni še prav vedela, kaj je z njim. — Ali je bolan, ker je otožen, tako zamišljen, mrk in razdrujen? Stopila je v sobo. Ležal je na postelji z rokama pod glavo. Obzirno ga je vprašala:

"Kaj ti je, Stane, da si tako tih in čemeren? Ali si bolan?"

Namršil je obrvi, krenil z glavo v zid in ni odgovoril.

"Kaj ti je? Povej mi!"

Nejevoljen se je prevrnel v postelji, pokazal je na vrata.

"Kaj ti je, Stane?" Glas ji je zamíral, dušil jo je jok.

"Pusti me!" je zahrkal ter pod odejo z nogama cepetal.

"Bože, Milena, pridita sem!"

Otroka sta prihitela iz kuhinje.

"Poglejta, očka je tako žalosten! Umrl nam bo."

Milenka je gledala mater, Božo pa je premišljal in premišljal. "Ali že spiš?" je vprašal in se nagnil na vzglavje.

(Konec prihodnjič.)

Mati je silovito privila otroka k sebi.

—Ne, ne! je ugovarjala. Odnesla ga bom takoj.

— Ponavljam ti, da se nima tu ničesar bati. Prišel bom ponj stoprv, ji je odvrnil mož.

— Ne, hočem ga odnesti sedaj, je vztrajala mlada žena.

Iztrgal ji je otroka iz rok in ga položil na blazino. Minta se mu je približala in ga s prirodno in materinsko kretnjo vzela v roke. Mož in žena sta odšla, da odneseta na vozno odrevenelo Marsumovo mater, ki je ležala tri nadstropja niže. Hodniki in stopnice so bile polne najemnikov in natrpane s stvarmi, ki so jih hoteli rešiti. Šele po dolgem času se je posrečilo Marsumu in njegovi ženi, da sta prinesla ubogo bolnico na cesto. Tedaj je krojaček stekel v hišo in skušal priti v zadnje nadstropje in na streho. Šop plamenov je plesal in lizal ograjo stopnic. Oblaki gostega in dušečega dima so mu puhnili v obraz. Oslepljen, omamljen, brez sape se je Jože Marsum proti svoji volji opotekel s stopnic in se zgrudil v naročje svoje preplašene žene.

— Moje dete! moje dete! je zatulila in se skušala pognati v hišo.

Toda gasilci, ki so pritekli, so ji zastavili pot. Hiša je bila sedaj že en sam gorč punj, čigar okna so bruhala plamene. Vročina je postajala neznosna. Zdelo se je, da curki vode, ki so jih brizgale pgrne brizgalne, gorijo ko olje. Z zaripljenimi obrazi in suhimi grli se je množica odmaknila. Silna luč je obsevala od tal do vrha ogromne granitne stebre in jeklene žice velikanskega mostu. Z žalostnim ropotom se je podrl strop in na tisoče iskev je brizgnilo proti nebu. Nato se je sesula tudi streha in od porušene hiše ni ostalo drugega neko kup črne in kadeče se podrtije, ki se bo zdaj zdaj zrušila.

Mlada Marsumova žena je ležala ob vznožju orjaškega stebra, pod cesto, in naslanjala glavo na kolena neke sosede. Z enoličnim, prestrašenim in razdvojenim glasom je neprestano klicala svojega otroka. Poleg nje, strmeča bedasto na svojo okolico, je bila Marsumova mati, starka ogromne rasti, ki je majala na levo in desno svojo okrogło glavo, pokrito z majhno, črno vlaseljo. Marsum je poklekuil in pobožal zdaj čelo svoje žene, zdaj čelo svoje matere.

Sandru Preiliju se je posrečilo, da je rešil svoje orgle, ki so bile spravljene v pritličju, sedaj pa je obupano tekal sem in tja, brez cilja, in iskal povsod svojo drago Minto.

Toda Minta je bila izginila kakor otrok.

Mlad, sila vesten poročevalec je bil celo že začel pisati pretresljiv članek, da opiše, kako sta skupaj poginila otrok in opica.

Noč je minevala počasi. Množica se je razšla, tramvaji in vlaki so manj pogosto stresali s svojim bobnenjem ogrodje mostu. Ko se je začelo medlo svitati, se je nekoliko ohladilo in lahen vetrič je zapihal skozi mesto in pregnal dušeči zrak. Nočna tesnoba je izginila, in ko se je zdanilo popolnoma, so zadihali svobodneje. V slivkasti in medli svetlobi se je zaslišal šum, spočetka posedkoma, potem bolj in bolj pogosto, ki se je oglašal iz prebujajočega se mesta. Tedaj je vrh mosta nekdo kriknil in jasni in zvonki glas je prevpil ves hrup. Oni, ki so se bili zatekli pod most, so zapazili, kako se ljudje ustavljajo za hip osupli, potem pa tečejo tja, odkoder je prišel krik.

Jože Marsum je planil z drugimi; storil je to iz prirodnega nagiba, da se gibije, da si pošče kakršnokoli opravilo, ki bi preprečilo, da popolnoma ne obnori. Sara, njegova žena, je s praznim nazmalikom še vedno ležala na istem mestu ob kamenitem stebru poleg svoje bolne tašče.

Videla ga je, kako je dvignil svoj bledi obraz v mrzli in grobi svetlobi, ki je padala na cesto onstran mostne strehe. Videla je, kako se izraz obupa na njegovem obrazu umika začudenju, začudenju je potem sledilo veselje in veselju groza.

(Dalje prihodnjič.)

Herman Scheffauer:

NOČ GLASBE

Bilo je blizu polnoči. New York je dušila še vedno žgoča soparica kakor podnevi. Noč, sicer zelo temna, ni prinesla olajšanja in nebo je viselo liki ogromen prt iz razbeljenega svinca. Od časa do časa je presekal temo blisk. Kakor bi se odpiralo velikanovo oko in se znova zapiralo. Tu, v tem nesrečnem okraju, ležečem na vzhodu mesta, so švigali v zrak še drugi žarki, ki so jih metali vlaki in električni tramvaji, vozeči tod mimo. S svojo zelenkasto, medlo svetlobo so obrizgavali hiše in cele ulice. Med bliskom in treskom so se odražali obrisi velikega omrežja od enega konca do drugega na ogromnem brooklynskem mostu.

Hiša, v kateri je stanoval Jože Marsum, mali krojač, s svojo mlado ženo in malim dojenčkom, je stala tik pri novem mostu. Ko so delali cesto za ta orjaški jekleni most pošev med obrežnimi hišami, je manjkalo za las, pa bi bilo to petnadstropno poslopje zašlo med ona, ki so jih razlastili. Eden izmed hišnih vogalov se je skoro dotikal železnega prabrana in nazidni venec je visel nad debelimi žicami, ki so se vile v krogu proti vrhu visokih granitnih stebrov.

Na strehah so bile vse rešilne lestve obložene z blazinami in na teh blazinah so ležala človeška bitja, vsa pobita od vročine. Na balkonu tretjega nadstropja je ležal iztegnjen na hrbtu mož, ki se mu je videlo, da ga je vročina docela zdelala. Bil je to mož zarjavelega obraza, črnih, kodrastih las in nežnih, črnih brk. Majhni zlati uhani so mu tičali v uhljih. Poleg njega je ležala temna senca, na prvi pogled podobna psu. Toda ko se je žival obrnila in iztegnila svoje tace, si takoj opazil, da je velika opica. Okrog vratu je nosila ogrlico, na kateri je bila pritrjena dolga, svetla verižica. Bila je Minta, zvesta tovarišica Sandra Preilija, orglarja — nagega moža, ki je ležal na svoji blazini kakor mrtev.

Z vrha hiše, ravno nad njima, se je zaslišal lahen — krik — rezek in oster krik otroka — in presekal težko in soparno ozračje, ki je v njem od časa do časa zapihal topel val zraka.

Minta je dvignila glavo in strigla s svojimi koničastimi ušesi, nato se je zravnala pokonci in zavihala rep. Bila je neobičajne rasti in redke moči. Krik, ki ga je pravkar ujela, je bil zanjo domač klic, ki se mu je zmerom takoj odzvala. V nekaj skokih se je pognala vrh rešilne lestve in povlekla za seboj svojo verižico ter izginila za venčastim nazidcem.

Streha je bila podobna prostrani spalnici, polni človeških postav, napol golih, ki so se valjale po belih, pogrnjenih rjuhah. Počasi in tiho je krenila Minta proti kotu, kjer je ležala mlada žena s suhim detetom poleg sebe. To je bila gospa Marsum, žena malega krojača in otrokova mati. Nasmehnila se je, ko je videla, da se bliža opica. Otrok in Minta sta bila že davno sklenila iskreno prijateljstvo.

Opica je počepnila, iztegnila svojo črno tačko in pobožala otroka. Hipoma je malo bitje prenehalo z jokom in se tudi nasmehnilo svoji prijateljici. Minta je tedaj, gugaje se na levo in desno, začela božati drobno in napol nago telesce malega dečka. Izčrpana od utrujenosti in zelo bleda se gospa Marsumova ni ganila, z glavo naslonjena na zglavnik. Do takrat ni bila še nikdar ljubosumna na opico.

Nenadoma je Minta kihnila in šibki deček je nalahno zakašljal. Gospa Marsumova je vstala in tudi drugi so se zbudili iz spanja in jeli vohati zrak. Zdelo se je, da tudi vročina narašča. In kaj naj pomeni ta duh po dimu, ki draži nosnice?

Silno vpitje je zabučalo pod njimi. Moški in ženske so vihravo planili skozi vrata, ki so vodila na streho. Med njimi je bil mali krojač Jože Marsum, gologlav in oblečen za silo v srajci, hlačah in copatah. Krojaška mera mu je opletala z ramen.

— Ogenj! Ogenj! je kričalo vse.

Ognjen jezik je siknil za hišo in razsvetlil sosedni zid. V hipu so bili vsi, ki so ležali, na nogah in so planili drug čez drugega proti vratom, pri tem se suvali in prerivali po stopnicah, da se čim prej rešijo na cesto.

— Pridi brž, Sara! je zaklical Marsum svoji ženi. Morava naj prej rešiti mater. Pomagala mi jo boš odnesti. Pusti dete tukaj. Prišel bom ponj potem.

Razne zanimivosti

Studiti se ti mora vsaka nesnaga; luksuz—zmešnost spada med dovoljene luksuze.

Ko pometaš, spravi majhne otroke po možnosti v prostor, kjer se ne kadi.

Brez zdravnikovega predpisa ne jemlji nikdar sredstev za spanje.

Ne deni na rano listja, prsti, pajčevine; kresilne gobe, medu, urina, tinkture arnika, tobaka i. t. d., ker se s tem podaš v nevarnost smrtnonevarnega zastrupljenja.

Sonderegger pravi: Vsled slabe hrane in slabega zraka ne boš takoj umrl, a počasi in prehitro.

Pri bolečinah v glavi služijo topli obkladi večkrat bolje kot mrzli.

Delavec, ki se hoče vzpodbuditi s pijačo, podpiše menico na svoje telo, ki jo mora od dneva do dneva podaljšati in ki je nikdar ne more plačati, dokler ni slednjič bankrot.

Za obistno ali mehurno draženje

Tisoče ljudi, ki so trpeli vsled bolnih obistí ali mehurja, so morali vstajati ponoči na podžanje vode in ki so vživali Nugu-Tone je dobilo lepe pomoči. Ta izvrstna zmes bori bitve oslabne obistne in mehurne draženja. Ker odvaja duj pospešuje vse prepitja, da Nugu-Tone odpravi obistno in mehurno draženje, ter vam povrne grdo politno spanje.

Nugu-Tone bitve bledica splošno zdravje s tem, da ojača živce, mišice in druge organe, stimulira bolne jetra, odstrani pliv in zaprtost in bledico in drev, odpravi nagnjenje, glavobol, omotico, utrujenost, zato politno razvedrilo spanje in povrne zdravo mamo na zelno telesu.

Nije je bilo boljše zmesi izvajanje za starejše, bolehne, dojne ali in mati odstavila, brezmočne. Nugu-Tone se prodaja pri vseh trgovcih z zdravili. Ako vsi trgovci nimajo v zalogi, naročite mu naj istega naroči za vas od njegovega prodajalca.

—(Adv.)

BELGIŠKA KRALJEVA DVOJICA

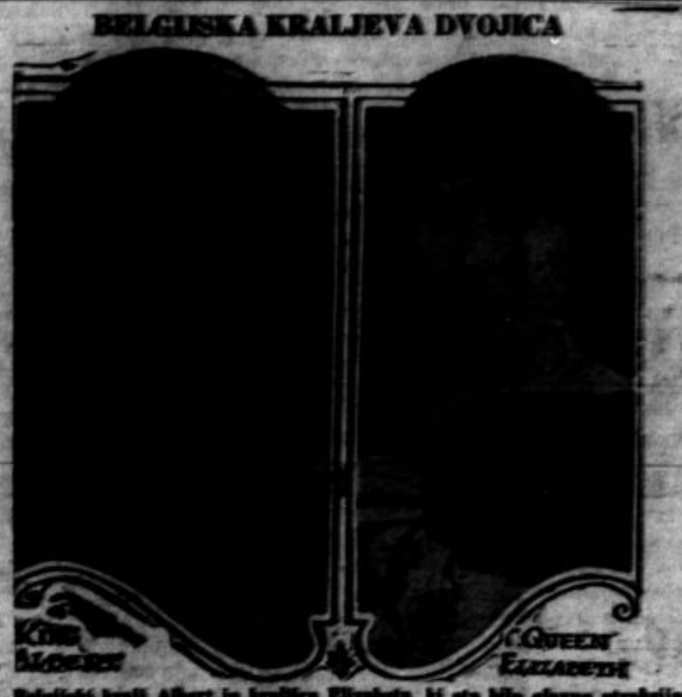

Belgijski kralj Albert in kraljica Elizabeta, ki sta bila glavna udeleženca pri proslavljanju stoletnice belgijske neodvisnosti. Kraljeva dvojica zapušča izgubljo obdovanico v belgijskih delavskih krogih, posebno radi poroke njunega kneza z Italijanskim prestolonaslednikom. Delavstvo v Belgiji je močno organizirano in si je radi tega prikorilo "prostor na solncu." Kadar bo zavladalo v delavcih, bo zatemnela tudi slava kraljevske rodbine.

ZNAČILNA PROMOCIJA

Na seji sveta ravnateljev Francoske čete v Parizu je bil imenovan takajšnji generalni potniški manager

FELIX LACHENEZ-HEUDE

pomožnim generalnim managerjem družbe za Združene države in Kanado. Naslednik je Jeanu Tilliera, ki je bil pred kratkim imenovan generalnim managerjem, na mesto Pierre de Malglaive, novo imenovanega upravnega ravnatelja vse French Line organizacije.

Ta imenovanja stopijo v veljavo dne 1. septembra.

Mr. Lachenez-Heude se je v kratkih enajstih letih povzel od navadnega klerka do drugega v vodstvu. Tekom svetovne vojne je služil v francoski armadi.

Tekom dveh let službe v Alžiru in Maroku je postal iz navadnega vojaka artilerijski narednik.

Leta 1914 je stopil v armado ter je bil leta 1919 odpuščen kot nadporočnik.

Odlikovan je bil z vojaško svetinjo, vojnim križcem, kolonijalno svetinjo ter s svetinjami maroške in italijanske kampanje.

IŠČE SE

rojak Anton Hren, kateri je stanoval v Butte, Mont. Prosi se ga naj se nemudoma prijavi na spodnji naslov. Zadeva zelo važna. Andrej Straus, Box 683, Price, Utah.—(Adv.)

Stara in zaupna prijateljica

je ta dobro poznana banka svojim odjemalcem, katerim vedno rada pomaga in daje nasvete. Ona izvršuje vseh vrst bančne posle in prodaja parobrodniške liste vseh družb.

Ne pozabite se obrniti na njo kadar kaj potrebujete.

KASPAR AMERICAN STATE BANK

1900 Blue Island Ave. CHICAGO, ILL.

Tiskarna S.N.P.J.

SPREJEMA VSA

V TISKARSKO OBRT SPADAJOČA DELA

Tiska vabila za veselice in sloge, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvatskem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih

VODSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S.N.P.J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne. Cene zmerne, unijsko delo prve vrste.

Pišite po informacije na naslov:

S. N. P. J. PRINTERY

3657-59 So. Lawndale Avenue

CHICAGO, ILL.

TAM SE DOBE NA ŽELJO TUDI VSA USTMENA POJASNILA